

Hari Stojanov

**VSELENNO BEZBROJ
AZOVE**

Sreshti s Juraj Acej

Hari Stojanov
VSELENNO BEZBROJ AZOVE
Sreshti s Juraj Acej

© Hari STOJANOV, 1981 g.

Hari Stojanov

**VSELENNO
BEZBROJ
AZOVE**

Sreshti s Juraj Acej

Q “Softis”, Varna
2003 g.

Hari Stojanov

VSELENNO BEZBROJ AZOVE

Sreshti s Juraj Acej

Dali shte mi povjarvate – ne me interesuva. Dali e istina – ne e vazhno. Edinstvenoto, koeto ima znachenie sega – i za men, i za vas vsichki – e tova, koeto shte napisha.

Ne se mina mnogo vreme ot miga na тази sluchka. Reshih da si mylcha. Znaete li zashto? Prosto iskah da mu prisvoja imeto i da kazvam sled tova – eto, az sym Juraj Acej. No porazmislih. Skoro ne bjah vizhdal onzi slynchev brjag ot synishtata si. I izvednyzh edno slynchevo chuvstvo me obze ot тази sutrin. Ne e zadylzhitelno da vizhdam synja si. Moga samo da go chuvstvam, kogato sym buden, s otvoreni ochi. I tochno тази sutrin si spomnih za Juraj Acej. Koj e toj li? I az se pitam ot mnogo vreme. No znam edno. Toj ne obichashe voennite. A za vojnite – da ne govorim. Tova ne e samo moe predpolozhenie. Togava go pochuvstvah ot synja si. Korabyt ne znam dali beshe voenen, no noseshe negovoto ime. Vidjah go jasno i plavno. Postepenno nadpisyt mina pred ochite mi. Samo vtoroto ime sym zabravit. Mislja, che beshe Bartolomej. No tova absoljutno njama znachenie. Siguren sym samo, che zapochvashe s “B”. Kakto i da e!

Synjat mi beshe ot bydeshteto. Mozhe bi, ot ne mnogo dalechnoto. I znaete li kakvo bi oznachavalo tova? mnogo prosto – Juraj Acej sigurno e nash syvremennik. Ako njakoj si misli obratnoto, to trjabva naj-ubeditelno da mi go dokazhe. No tyj kato nikoj njama vyzmozhnost da spori s men, dokato pisha, az nalagam svoeto mnenie. Posle, i da se opitva njakoj da spori s men po tozi vypros, shte byde kysno.

Vazhnoto e, che Juraj Acej shte syshtestvuva, nali? Ej bogu, shte syshtestvuva, pyk ako shte i kakvoto shte da stava!

Taka! Veche opravdaniето go izmislih. Kakvo opravdanie li, shte zapitate. Ami, takova, che izmislih tozi geroj prosto taka. Da vi kazha, misleh, eventualno, da krystja sina si, ako mi se rodi takyv, s tova ime. No majka mu (da predpolozhim, che shte se rodi sin, makar che po' mi se iska da e dyshterja, a pyk ako sa bliznaci!...), da, majka mu, ne iska i da chuva za takova ime. “Ot synishta ime shte mu slagash! Ja ne se izlagaj!”

I za da ne se izlagam, reshih da probutam imeto na Juraj Acej v edna kniga. Ama kakva kniga? Oshte ne znam napyлно. Ako izleze neshto, mozhe togava da me pozdravite, pyk ako ne – ima koj da me pljue. Po tozi vypros sme edinodushni, nali? E, kak?! Segа az sym gospodar na polozheniето, tyj kato sym se izoliral ot vynshnija svjat v тази byrloga s mrysni stykla, pija si kafeto i si mislja, che sym koj znae kakvo. Fantasmagorii!

No Juraj se razlichava ot men. Trjabva da go znaete. Hich ne mu e do synishta. Pyk ako synuva neshto, ne mu vjarva, ako shte i kakvoto shte da stava.

I, znachi, shte zapochnem. Imam slabost kym proletta, kym moreto, kym slynceto, ta zatova Juraj shte se rodi točno tam, kydeto ima i trite neshta. V edin hubav grad, zashtoto tova ne e bez znachenie. Predstavete si razcyfteli dyrveta v krajmorski parkove. Vse njakoj ot vas e hodil kraj moreto, a oshte poveche, goljama chast ot vas zhivee tam. Zapomnete samo che tova more e malko po' v umerenija klimat, makar che e i malko taka – na jug. Vyobshte, razbirate kakvo iskam da kazha. Presledvam si proletta, slynceto i moreto, i tolkova. Veche nameknah za bezsilieto vi da me nakarate da pisha neshto drugo, kogato sym se zatvoril mezhdurazdvochne steni. V grad bez more i pochti bez slynce. Veche razbrahte, nali? S vas vinagi shte se razbiram, pone dokato pisha. Rjadko mi idva vdyhnoveniето, zatova trjabva da se

vyzpolzvam. Nali znaete. Vse neshto trjabva da me podtikne kym pisaneto. Ne znam dali e tochno Juraj ili sa drugite tri neshta, za koito vi spomenah.

Proletta e slyncheva, topla, mirishe na more i hiljadi, mozhe bi milioni, cvetove. Taka mi haresva. Dori mi e strashno hubavo. Pone po tova si prilichame s Juraj. No v tozi moment toj dali ima vyzmozhnost da se naslazhdava na vsichko tova? Edva li.

Juraj obicha ne samo proletta, slynceto, moreto, no i mnogo drugi neshta, bez koito chovek ne struva nishto. A v grada na Juraj v tozi moment horata ne struvat nishto. Ne za drugo, a zashtoto vojnata gi e obezcenila do тази stepen.

No Juraj ne otsega e zapochnal da mrazi voennite. Oshte ot detstvoto si. A sega e na dvajset i chetiri. Bil e vojnuk, nali? Veche se doseshtate.

Izvednyzh тази njama kartina, kojato gledahme dosega, se ozvuchava. Ot ptichite horove? O, ne! Zashto trjabva da bydem tolkova naivni! Razbira se, ot vreme na vreme se chuva njakoj krjasyk na chajka ili pisyk na ribarka, mozhe i da se dolovi cvyrkota na ptichkite, no ako napregnesh vnimaniето si ili ako se abstrahirash ot tozi uzhasen shum, kojto ti se nabiva v ushite.

Mozhe bi zapochvate da se doseshtate kakyv e tozi shum. Njama poveche da vi tormozja. Po ulicite gymjaha trakovete na verigi, mashinite revjaha zadyhano i auspusite bylvaaha otrovnata smrad, poznata na vsichki ni. Zhalko za proletnite aromati! I za mnogo drugi neshta, razbira se.

Petnstitute tankove se nizheha v kolona kato gigantska otvratitelna boa. Po ulicite, koito mozheha da bydat oglasjani ot shtastlivite glasove na letovnici i gosti! Po ulicite, kydeto pijanata ot slynceto pystra tylpa mozheshe samo da radva ochite na vsekigo. I moite, i vashite, i na Juraj, i na hiljadite i hiljadi negovi sygrazhdani.

Gradyt se treseshe ot mashinite i vseki potrypvashe, zatvoren v doma si.

Prolet, slynce, more i predchuvstvie za tolkova shtastie. I izvednyzh...

Trjabva da sym strashno bezchuvstven, za da ne usetja trypkite na blazhenstvoto, koeto mozhe da me ochakva. Ne si mislete, che Juraj, makar i dosta razlichen ot men, ne e potrypval ot tezi chudesni neshta. A sled tova? Vsjaka zloba bi bila bezsilna...

Juraj kato vsichki mladezhi izpitvashe dosta kontrastni chuvstva. Osobeno v takyv moment, kogato trudno bi se ovladjal edin obiknoven chovek. Ne znam kakvo bihte izpitali vie, kogato sled shtastlivija si syn vidite kupoli na vrazheski tankove, koito sa gospodari v krasivija vi grad. Az: trjabva da se zamislja, da se postavja v takava situacija, da se vzhiveja. A za Juraj – njama problemi. Toj e razlichen ot men, pyk i ot vas, no vypreki vsichko e chovek, i to chesten, naj-veche – ne obicha voennite. Pyk i v zhilite mu teche juzhna, goreshhta kryv. I v moite – syshto, no i dosta severna. Taka che, eto zashto Juraj njama da obmislja mnogo, njama da chaka da se vzhivee v situacijata, za da mu dojde vdyhnovenieto za borba. Za nego e smeshno edno takova mydruvane. Vragyt si e vrag – i tolkova. Dostatychno e, che skverni s tankovete si njakogashnite shtastlivi mesta...

Mislja, che njama nuzhda da vi kazvam, che Juraj ne e sam. Kolko mnogo ima kato nego! Dori samo v tozi grad.

Dali shte se organizirat? – se pitate. Trjabva, zashtoto tova e logichno, dokazano ot istorijata. Tankovete sa bronirani, no vie dobre znaete koj e po-silen ot tjah.

Juraj se reshi, mozhe bi vednaga. Kakvo struvaha za nego sega тази prolet, tova slynce, prozirashto prez dima ot vrazhite auspusi, tova more, pokrito s vrazheski kateri? Dori i da ne si otgovorite na tozi vypros, samo si pomislete kakvo biha oznachavali stisnatite mu pestnici, izpyknalite muskuli na

cheljustite mu, kapchicite pot po cheloto mu, neskritata omraza v otkritija mu pogled?

Kak shtjaha da se razvijat sybitijata natatyk? Kak shtjaha da zhivejat vsichki negovi blizki, vsichki negovi sygrazhdani, vsichki negovi synarodnici, samijat toj sred tjah?

I taka Juraj stana geroj na тази книга. I shteshe li da stane, ako ne syshtestvuvashе edna chudesna prolet s toplo slynce i more, s blagouhanni cvetove v krajmorskite parkove na chudesen grad. I navsjakyde – svobodni i shtastlivi hora. A izvednyzh – vsichko tova pomrachenо s leka ryka ot bezdushnite ricari na otzhivjaloto. Kakvo gi interesuva tjah choveshkoto shtastie? Vie shte se ubedite ot tova, koeto shte napisha, no znaete li? Strah me e da ne se sreshtnete s tjah naistina. Zapochvam da razbiram Juraj. Ne bilo tolkova trudno. Vsichkite mi koshmarni synishta sa svyrzani s neshto voenno. Ne moga da si spomnja tochno kakvo, no ima neshto. A Juraj se e sblyskal najave s omraznata mu voenshtina.

I naj-posle, da zapochnem, zashtoto veche mi omryzna, znam si. Chakahte, chakahte, a az si pisha li pisha – i nishto syshtestveno. Segа veche kraj. Na raztjaganeto, razbira se.

Juraj obichashe Sritja. Bez tova ne mozhe, njama kak. Shte vidite. V denja, po-skoro, тази сутрин, kogato petnistite bronі se nizheha pod balkona na Juraj, vsichkite mu kolegi (toj beshe student, zabravih da spomena), bjaha v syshtoto polozhenie. Useshtaha vibraciite i ne znaehа kakvo tochno da pravjat. Ulicite bjaha blokirani ot petnistite halati i lyskavite sivkavo-violetovi dula na avtomatite zaplashitelno vydvorjavaha red. Nikoj ot sygrazhdanite na Juraj ne smeeshе dori prozoreca si da otvori. Zavesite syshto stojaha spusnati. Predstavjate si, nali? I kak ot vreme na vreme se pojavjavashe njakojа malkа proluka mezhdu dve zavesi? Najasno sme.

Visokite sgradi imaha predimstvo. Juraj zhiveeshe tochno v takava, na glavnija bulevard, s izgled, i to kakyv! kym zaliva. Ot balkona Juraj nabljudavashe neobezpokojavano. No

samo vynshno. Zashtoto, stana vi veche jasno, che toj ne mozheshe da byde spokoen pri vida na vsichko goreopisano.

Njakolko dni nikoj ot sygrazhdanite mu njamashe da se pojavi po ulicite. Shokyt beshe dosta silen. No Juraj prez tova vreme uspjia da svyrshi dosta rabota. Pырvo, trjabvashe da se vidi sys Sritja. Tja zhiveeshe, vse pak, malko dalechko ot tjah, ta zatova Juraj trjabvashe da se promykva prez kakvi li ne prepjatstvija. I tova mozhe bi reshi sydbata mu. Zashto li? Eh, mnogo ste pripreni! Ne, ne che me bezpokoite, no prosto go predchuvstviam, tova vashe netyrpenie, po-skoro netyrpelivost. Iskate da razberete kakvo shte stane i to, razbira se, s Juraj.

Toj njamashe da uspee da stigne do Sritja. Shte go zalovjat li? O-o! Vie syvsem go podcenjavate. Po-skoro men. Njama da go zalovjat, no shte mu poprechat da vidi ljubimata si. Pone zasega. No, po-vazhnoto e, che toj uspjia da stigne do doma na svoj kolega i prijatel. Otnachalo ne iskaha da mu otvorjat. Kakto i da e! Vse pak Juraj vleze. Janesh, prijateljat mu, beshe obyrkan. Ta vseki na negovo mjasto bi se obyrkal pri takava situacija. Razbira se, ne ot idvaneto na Juraj. Vie znaete ot kakvo, nali? Dylgo razgovarjaha dvamata prijateli. Puskaha ot vreme na vreme radioto, no radiostancijata beshe zamlyknala.

Nakraja Juraj i Janesh reshiha s risk da se promyknat do drug tehen kolega. Tova beshe Filip, edin dosta buen, no i umen mladezh. Imashe vlijanie sred kolegite si.

Pri Filip se bjaha sybrali oshte njakolko smelchaci. Stajata, v kojato sedjaha, beshe zadimena ot cigari.

- Nespokojni ste – kaza Juraj.

Tova beshe i vmesto pozdrav. Filip gi pokani samo s ryka da sednat.

Njamashe dylgo da chakat. Promyknaha se v Universiteta. Prez edin taen vhod, kojto te si znaeha, razbira se. Bjaha si vzeli malko hrana. Ne znaeha kolko shte chakat tuk.

Skoro zapochnaha po edin ili po dvama da se sybirat drugi mladezhi, tehni kolegi. Dokato noshtta se spusna.

Shtom se e spusnala noshtta, vsichki ochakvate da se sluchi neshto. Romantichno-geroichno ili podobno. Kakto i da e! V takiva noshti nikoj ne misli za romantika ili geroizym. Te idvat ot samo sebe si, njakak neusetno.

Sred kolegite na Juraj imashe edin, kogoto nashijat geroj nikak ne obichashe. Ne za drugo, a prosto zashtoto bashtata na tozi kolega beshe voenen. Znaete otnoshenieto na Juraj kym voennite. To dori se prostirashe na po-goljama teritorija – rodnini, blizki, prijateli i razni drugi na voennite syshto stradaha ot pristrastieto na Juraj. Da, tova otnoshenie i az smjatam, che e pristrastno, zashtoto, osobeno v tozi sluchaj, to prosto gubeshe smisyla si. Naj-veche, kogato za bashtata na Ivo – taka se kazvashe sinyt na voennija, ne se znaeshe absolutno nishto sled tragichnite sybitija. Mozhe bi i Juraj razbirashe, che chuvstvata mu sa neumestni veche i se mycheshe da se abstrahira ot tjah. Oshte poveche, che sigurno i az mu vlijaeh po njakakyv nachin. Prisystvieto mi trjabva da se e useshtalo po-silno, sled kato ot otnoshenijata mezhdu Ivo i Juraj zapochna da zavisi vsichko. Zashto li? Pak me pitate. E, tozi pyt njama da se vyzmutja ot priprjanostta vi. Tja zapochna i men da me obzema. Zashtoto sydbata na Juraj i vsichki, svyrzani s neja, vse po-silno me zanimava. Njama da se uchudite, ako v njakoj kritichen moment se namesja po-prjako, nali? Prisystvieto mi i sega e dosta ochevidno, no vse oshte ne sym dejstvashto lice. Kakvoto e Juraj, ili Ivo. Za vtorija trjabva da se utochnim. Toj ima vazhnata zadacha da zavede grupata mladezhi po tajni pytishta do sklada za oryzhie. Javno, shtom Ivo gi znaeshe, tezi pytishta ne bjaha koj znae kolko tajni, no vse pak nikoj drug ot kolegite na Juraj ne beshe osvedomen kato Ivo. I zatova, da trygnem sled Ivo, Juraj i kolegite im kym podzemieto na Universiteta, a ottam – prez skrivalishteto na Grazhdanskata otbrana – do kazarmite, v koito sluzheshe

bashtata na Ivo. Te sega, razbira se, bjaha v rycete na petnistite halati. No nikoj ot tjah oshte ne beshe nauchil, che v pogrebite ima taen izhod ili vhod na gradskite podzemija. Romantichno, nali? Vsichko tova e logichno i estestveno, mozhe da se sluchi vyv vseki grad. Zatova, da prodylzhim.

Zatrudnenija, makar i malki, syzdadoha katarite na skladovete s oryzhija. Ne za drugo, a zashtoto pri razbivaneto im se vdigashe shum. Kolegite na Juraj trjabvashe da vnimavat. Naj-nakraja uspjaha. Rabotiha cjala nosht. Mnogo oryzhie beshe prehvyrлено v sgradata na Universiteta, po-skoro v nejnite podzemija. Prez noshtta se sybraha i oshte kolegi.

Juraj praveshe naj-razumni predlozhenija i postepenno se nalozhi kato rykovoditel. Po-kysno, kogato se izbirashe komandvaneto, go izbraha pochtii edinodushno za komandir. Imashe i hora, koito ne go poznavaha, zatova se vyzdyrzhaha ot glasuvane, no sled tova, i to za kratko vreme, uspjaha da go opoznajat i da se uverjat, che imenno toj e trjabvalo da stane komandir. Eto, tova e naj-goljamata razlika mezhdu men i nego, vypreki che toj izcjalo zavisi ot men. No ako se pojavjah sred studentite pod negovo rykovodstvo, az syshto shtjah da mu se podchinja. S gotovnost!

Sled tri noshti pogrebite hvryknaha vyv vyzduha.

Petnistite halati dadoha mnogo zhertvi.

Syshtata nosht po ulicite na okupiranija grad se chuchesta avtomatichna strelba. Juraj Acej, makar i nepoznat na mnozina, stana za kratko poznat na vsichki okolo zaliva. Dvajset i chetirigodishnijat mladezh!

Gradyt zapochna svojata borba, kakto i mnogo drugi gradove v stranata na Juraj.

A proletta prodylzhavashe da cyfti. Mirisheshe na barut i petrolni gazove. Chajkite krasivo letjaha v jasnoto nebe, kogato ne gi smushtavaha vrazheskite samoleti.

Gradyt beshe sjakash obezljudjal. Samo neshto stavashe v centyra, kydeto se izdigashe opushenata veche sgrada na

Universiteta. Edinstvenoto mjasto, kydeto se veeshe edno okysano, no razlichno ot drugite v grada zname. Petnistite tankove ne zamlykvaha s orydejnija si tyten i chatkaneto na kartechnicite. Samoletite prelitaha koso i bylvaaha ogyn nad polurazrushenata sgrada. No v neja imashe oshte smelchaci.

I Juraj beshe sred tjah!

Do nego mozhehme da vidim Janesh, Filip, Ivo i oshte dosta tehni kolegi s leki kartechnici v ryce.

- Shte trjabva da izlezem – tova beshe glasyt na Juraj. Dosta promenen, no negovijat. Njakak neestestven, no vse pak, negovijat. – Shte hvyrlim granatite ot тази strana, a shte izlezem s kartechnicite ogyn ot drugata. Tam njama tankove, a okopi. Zatova e po-trudno, no te njama da ochakvat. Trygvame.

Bezumstvo, da, no v imeto na neshto, narecheno s edna svjata duma.

Probivyt na Juraj uspjia i negovite smelchaci veche se srazhavaha po ulicite. Trjabvashe da izljazat ot grada i to posred bjat den, nevizhdano!

Vragyt ne uspjia da im poprechi, zashtoto njamashe vreme da reagira.

A v goristoto plato nad grada hrabrecite nameriha vremenno ubezhishte.

Kak mislite? Na sigurno mjasto li bjaha tezi mladezhi? I da, i ne. Ako ne syshtestvuvashе podlost i predatelstvo, tehniyat chudesen grad i prekrasnata im zemja njamashe tolkova lesno da popadnat v rycete na petnistite halati. I kakvo vyrsheshe bogotvorenata im valuta!

I taka, sled njakolko dena se systoja kratko srazhenie, v koeto Juraj i priyatelite mu hvyrliha vsichki sili. Bojat beshe strashen. Kupchinkite s gilzi byrzo rastjaha, dokato kartechnicite mlykvaha edna po edna. Patronite svyrshvaha! Ostanaha im granati, no stignaha za dva neuspeshni opita za probiv. Juraj ostana obezoryzhen. Samo tezhkite prikladi na

kartehnicite i nozhovete! Nishto drugo. Vsichki bjaha edinodushni...

Na sledvashtija den gradskijat stadion beshe pretypkan. No ne ot zriteli... Po tribunite imashe kartechni gnezda, okolo nego zastrashitelno styrchaha kartehnicite na petnistite bronetransportjori.

Ottuk shteshe da zapochne legendata za Juraj Acej.

Polkovnik Vromel, nachalnik na mestnija okupacionen garnizon. Eto go. S tymni ochila i vid na Pinochet. Do nego e kapitan Oreks, sys zalizan naljavo perchem. I svitata im ot njakolko po-nisshi chinove – oficeri i serzhanti. Vsichki s petnisti uniformi.

- Gospodin polkovnik, krijat vodacha si – glasyt na Oreks se chu rjazko. Beshe bodyr, no i mazen. Specialno az ne obicham takiva glasove. Te sa prisyshti ne samo na oficeri, no v tozi sluchaj kapitanyt imashe tochno takyv glas.

- Namerete go! – bezceremonno, pochti bezrazlichno otgovori Vromel. Ochite mu ne se vizhdaha zad tymnite ochila. – Dejstvajte! Zashto ne ste zapochnali?

- Ima zhurnalisti.

- Razkarajte gi.

- Na syjuznicite sa.

- Ne me interesuva! Znaete, che trjabva da sme bezkompromisni.

- Tyj vjarno!

- Togava, dejstvajte!

Kakvoto i vyobrazhenie da imahte, ne mozhehte da si predstavite kak shtjahte da “dejstvati” petnistite halati. Grupata oficeri i serzhanti ot shtaba stoeshe na glavnata tribuna. Kapitan Oreks se obyurna kym edin serzhant za svryzka i mu zapovjada neshto. Sled malko bjaha doneseni dva megafona. Izvednyzh se okaza, che sred uniformenite ima i edin civilen. Toj poe podadenija mu megafon i izleze napred. Zastana do kapitana, kojto zapochna da govori kym plennicite na stadiona.

Civilnijat, estestveno, beshe prevodach. Za valutata, kojato bogotvoreshe. Ako v tozi moment imah vyzmozhnost, bih mu otrjazal ezika, chestna duma! I makar che vsichko zavisi ot men v тази kniga, az ne moga da protivorecha na logikata.

Kapitanyt, chrez civilnija, kaza:

- Na vseki, kojto otkazhe da syobshti imeto i familijata na vodacha vi, shte bydat otrjazvani rycete do kitkite. Izbirajte!

V syshtija moment v stadiona se vmyknaha njakolko bronetransportjora, ot koito naskachaha petnisti halati. Oreks ne blyfirashe.

Njakoj ot plennicite se provikna dosta silno, za da go chue prevodachyt, kym kogoto beshe adresirana replikata:

- Tomazhe, a na teb – ezikyt predatelski!

Eto, che ne samo az misleh taka!

Halatite se nahvyrliha vyrhu plennicite, no Oreks izkreshtja po megafona:

- Po edin! Samo po edin!

Halatite se otdrypnaha.

Juraj kaza na Janesh:

- Shte se predam!

- Ne biva.

- Tova e glupavo. Ne mislja, che blyfirat.

Naistina. Pyrvijat beshe osakaten. Bez mnogo ceremonii. Samo vednyzh go popitaha. Mladezhyt, obezumjal ot bolka, se nahvyrli vyrhu petnistite i beshe zastreljan. Togava plennicite se nahvyrliha vyrhu palachite si. Shteshe da se mre. Taka i taka. Koj da mu misli!

Kartecharite ot tribunita ne posmjaha da streljat. Dolu imashe ot tehnite. No Vromel i Oreks ne bjaha na tova mnenie. Te zakreshtjaha:

- Ogyn!

Zapoved. Trjabvashe da se izpylni.

No dosta ot studentite bjaha dokopali veche oryzhie i pyrvi zapochnaha da streljat, skriti zad bronetransportjorite.

Panika i bezredie. Koj nakyde streljashe – ne se vizhdashe. Vromel beshe ranen. Oreks, s izvaden revolver, gyrmeshe vyy vyzduha.

Togava se zadadoha demonstrantite. Pred tjah podtichvaha zhurnalistite s kameri i fotoaparati.

Strelbata na stadiona zachesti. Njakolko helikoptera se opravaha natam.

Moreto ot hora se izlivashe ot ulicite pred stadiona. Ploshtadyt se izpylvashe s reshitelni pogledi. Halatite bjaha obyркani i streljaha naposoki.

Izvednyzh ot stadiona izskochiha njakolko mladezha s avtomati!

- Juraj! – se ponese ot choveshkite vylni.

Edin helikopter dimeshe zad tribunite.

- Juraj!

Petnistite halati, s vdignati ryce, obezoryzheni, vlizaha v stadiona, kydeto se tyrkaljaha trupovete na Vromel, Oreks, Tomazh Bora, predateljja, i na oshte mnogo nashestvenici.

Bogotvorenata valuta ne beshe chak tolkova silna. Poglednete samo ploshtada pred gradskija stadion. Tolkova hora! Zamajani ot shtastie!

Nikoj ne mozheshe da spre tova more. Sjakash i az sym sred nego! Useshtam dyha na horata. Vizhdam goreshtite im pogledi. Sjakash chuvstvam kak juzhnata im kryv tupti v zhilite im. Da, az sym tuk! I vie ste s men. Pomislete! Obyrnete se, ogledayte se. Nima ne poznavate тази devojka s razpusnata dylga svetlokestenjаva kosa i topli ochi? Tova e Sritja! Ochite j tyrsjat Juraj. Tja e chula imeto mu, izljazlo ot mnogo usta. Negovoto ime li e? Tja vse oshte ne znae. No kato che li predchuvstva. Neshto toplo se razliva po tjaloto j. Az sym tam, no njama kak da j kazha, razdeljat ni desetki tela – zhiva vylna v edno zhivo more!

Veche njama strashno. Pobedata e nasha! No sigurna li e?

Dori i da ne e, nashite syrca sa sleti v edin rytym. Pogledite ni sa edin. Jumrucite ni sa edin pestnik, zastrashitelno vdignat sreshtu padnalija vrag. Toj e oshte silen, ima i onazi bogotvorena ot predatelite i podlecite valuta.

Opitvam se da si propravja pyt napred. Trudno mi se udava.

Sled malko veche vizhdam Juraj. Vdignali sa go prijatelite mu. Toj razmahva avtomat.

I izvednyzh usetih proletta!

Naistina, usetih ja – s mirisa na more i milioni cvetove, s toploto slynce i pesenta na pticite. Vsichko tova smeseno s glasovete na hiljadi hora. Az bjah pijan ot shtastieto na tova choveshko more. Praznikyt beshe doshyl. Praznikyt na edna zakysnjala, neusetena prolet.

Spomnete si onova utro, kogato petnistite tankove raztyrsvaha grada i trjasykyt na verigi i dvigateli zaglushi shtastlivite zvuci na proletta.

Sega pak e prolet.

Izvednyzh opijaneniето ni prehvyrlja prez godinite.

Na syshtija ploshtad.

V tozi slynchev grad.

Na brega na edno iskrjashto se more.

I uhanie na prolet!...

Ne, ne moga poveche! Znaete slabostta mi. Ne sym na sebe si. I az kato Juraj nenavizhdam voennite. Oshte poveche – vojnata. Makar che mnogo se razlichavam ot nego.

A ako ima mir? Sled vsichko, koeto me omagjosa? Razberete – gotov sym da zaprilicham na Juraj. No toj me pomoli za edno. Pone vednyzh da mu pomogna. Toj ne ponasja slavata i se chudi kak da se spasjava ot sygrazhdanite si, kogato trygne po ulicite.

- Togava – govori mi toj za onova neprijatno vreme, - vyobshte ne misleh, che vsichko shte se razvie tochno taka. Tova, koeto si napisal v nachaloto na knjigata si, mozhe bi e gore-dolu vjarno. Da, zashtoto imenata bjaha drugi. Oficerite na halatite, moite prijateli... No tova njama znachenie. Ti si pisal kniga.

- Da – syglasih se az.

- Osven tova, zashto ne si promenil vsichkite imena?

- Ami...

- E, vizhdash li? Ako si mi prijatel, sega shte trjabva da napravish neshto.

- Kakvo?

- Da napishesh neshto drugo. Ostavi vsichko tova. Ne go pechataj.

- Che kakvo losho ima?

- Njakoj mozhe da postrada. Znaesh li, onja neshtastnik Tomazh Bora...

- Kak! Da ne bi da e zhiv?!

- Ne, no njakoj ot negovite... Nali razbirash?
- Njama strashno! No znaesh li, kazvat che bil rodnina na Oreks ili Vromel. Ne znam tochno.

- I az chuh, no ne znam, dali e istina. Skoro se razbraha dosta neshta. Az otkraj vreme ne obicham valutata, no onzi neshtastnik umirashe za nejja. I predi tova go poznavah. Dori predpolagah, che shte stane takyv. Neshto kato che li mi podskazvashe.

- Toj e bil vash kolega?...

- Da, za syzhalenie.

- I dobre li govoreshe ezika?

- Da, po-dobre ot vsichkite mi kolegi-filolozi.

- Smjatash li, che e bilo neshto kato snobizym?

- Ne moga da kazha. Vsyshtnost, tova ne e vazhno.

- Prav si.

- Osven tova, toj beshe strahlivec.

- Mislja, che e estestveno za nego.

- Da, no tova mu poprechi da me izdade.

- Taka li? Tova ne go znaeh.

- E, tova ne e chak tolkova sigurno, no toj znaeshe, che az vodja momchetata.

- Otkyde e nauchil?

- Vsichki v grada znaeha. A toj naj-lesno e mogyl da razbere ot njakoj kolega.

- No ti kaza, che ne e syvsem sigurno.

- Da. Ne sym siguren i dali gadovete ne iskaha narochno da napravjat onazi podlost. No kakto i da e. Tomazh beshe zastreljan vednaga, shtom momchetata pipnaha avtomatite.

- A lesno li se predadoha halatite?

- Da, uchudvashto byrzo. Struva mi se, che ne im se vojuvashe.

- Redovna vojska li bjaha?

- Da, naborna. Imashe i zheni.

- Tova ne go znaeh.

- No imenno tova beshe glavnata prichina. Petnistite ostaviha po-nepodgotvenite si halati tam, kydeto imashe samo pochti neorganizirana syprotiva. Kakto znaesh nie ne bjahme mnogo silni...

Razgovoryt ni prodylzhi do kysno. Mnogo neshta si kazahme, no vie shte zapitate naj-glavnoto: a kakvo stana sys Sritja?

E, ne mi beshe udobno da go razpitvam tochno za tova.

Sega se setih. Da. Ako go bjah izmislil po-rano, Juraj njamashe da byde točno takyv. Shteshe da ima mozhe bi po-razlichni cherti. Njakoi ot vas njama da go haresat kakto e opisan. No az ne moga da ugodja na vsichki po ravno. Tova znachi da laviram mezhdu chitatelite kato usluzhliv kelner. I taka, vie razbrahte kakvo predstavljava Juraj.

No ne syvsem.

Zashtoto ne sym svyrshil razkaza si za nego.

Zashtoto ne e svyrshila onazi fantastichno-realna prolet, v kojato shtjaha da se sreshtnat Juraj i Sritja.

A sreshtata njamashe da stane tolkova lesno.

Koga nauchih za tova li?

Znam, tova e vashijat neizmenen vypros.

Otdavna si mislja pred kakvo govorja. Dali iznasjam lekcija v Universiteta? O, ne! Kak mozah da si go pomislja! Ili pyk tova e skazka v chitalishteto? Gluposti! Az syvsem sym zagubil orientirovka. No tova e, zashtoto pak vidjah njakakyv stranen syn. Pytuvah s neshto po zhelezopytni relsi i tova neshto trjabvashe da se zadvizhva s pedali. Nasmalko, sled edin tunel, edva ne sgazih edna svoja kolezhka, a nakraja stignah do aerogarata. Njama znachenie koja, v koj grad. I az ne znam. Tam chakah dylgo avtobusa za grada; toj vse ne idvashe i točno kogato otidoh da popitam kolko shte mi struva prespivaneto v hotela, avtobusyt doshyl i zaminal.

Tozi syn mi napomni za mnogoto peripetii, kogato otivah vtorija pyt pri Juraj. Izvinjavajte, che se uvljakoh pak. Njakoj ot vas shte zahvyrli knigata i otegcheno shte zapufti: "Glupost! Kak sa mogli da gi otpechatat!" Ili neshto podobno. Kakto i da e.

Veche se dosetihte, che sym bil i vtori pyt pri Juraj. Da, bjah. I vi razkazah peripetiite si ili prikljuchenijata si, ili

kakvoto iskate tam (stiga samo da ne ste dovolni ot izraza, smenjajte go!). Vsichko beshe točno otrazeno v synja. Makar che ne beshe syvsem tyj.

Pyrvo trjabvashe da mi izleze zadgranichnija pasport. Suma ti i chakane! Sled tova – imeto mi beshe greshno – napisali Juraj Acej, vmesto moeto. Misleli, che toj otival pri men ili neshto podobno. Nakraja vsichko beshe nared.

Na letishteto me vynaha da obrysna bradata si. Na snimkata bjah bez brada.

Sled tova samoletyt ne izletja dvanajset chasa.

Njakyde imalo mygla.

Kogato na sledvashtata sutrin ni kachiha, se nalozhi da ni svaljat pak.

Tova se povtori njakolko pyti.

Kogato izletjahme – ne povjarvah. A kogato chuja da buchi samolet – vse se seshtam za Juraj.

Beshe pak prolet. Chudno. Nali? E, za men pyk ne e. Az si dyrzha na proletta, riskuvajki da vi omryzne na vas.

No v tozi sluchaj beshe syvpadenie. Ako ne mi bjaha zabavili pasporta, shtjah da byda pri Juraj prez esenta. Tova e. Kakto i da e...

Slizajki ot samoleta, vdishah dylboko morskija vyzduh, primesen s milioni aromati. Chajki i ljastovici ni pozdravjavaha. Ednite visejki, a drugite – strelkajki se vyv vyzduha.

Vsichko mi beshe do bolka poznato. Makar che bjah za vtori pyt tuk.

Njakoj me sryga v rebrata otzad. Bjah zastanal po sredata na stylbichkata i ne myrdah. Byrzo skochih dolu pred chakashtija ni avtobus. Sled tova se ozovahme v chakalnjata. Njamah bagazh, osven rychnija, i zatova vednaga otidoh na spirkata. Za razlika ot synja, ne chakah dylgo i skoro bjah v prekrasnija grad na Juraj.

Tozi moment vi e veche poznat. Po-skoro, opisanieto na vsichko naokolo. Nali?

S vas dobre shte se razbirame i zanapred. Znam si az!

I taka, trygnah prez grada po cyfnalite ulici. Kesteni, lipi, japonski vishni... Znaete. Celta mi beshe domyt na Juraj.

Kogato veche bjah pred vratata, otvytre se chuvashе nevyobrazim shum.

Ne e nuzhno da se kazva za decata. Podrazbira se.

Sritja mi otvori. Eto, sreshnahme se naj-posle s neja!

Radosten sym ne samo zaradi sebe si, a i zaradi vas. Sprijatelihme se njakak neusetno, ta vseki probljasyk v тази kniga me radva uzhasno, zaradi vas. A znaja, che naj-mnogo vi interesuva Sritja. Ne za drugo, a zashtoto tja mnogo shte vi pomogne da razberete koj vsyshtnost, kakyv vsyshtnost e Juraj.

Dali e taka? Shte vidim. Ne e tolkova trudno.

Kogato chovek e vljuben, ne vizhda v partnjora si mnogo slabosti, nedostatyci ili kakvoto shtete tam. Veche vi predostavim vyzmozhnostta da se otyrvavate ot nenraveshti vi se izrazi. Mislja, che knigite ako se pishat taka che vseki chitatel da mozhe da zamenja loshite spored nego izrazi s drugi po' na mjasto, pak spored nego, shte se izbegnat mnogo nedorazumenija Ot vsjakakyv harakter. Razbira se, kriticite pyk shte bydat oshte po-sykrushitelno bezkompromisni, no togava chitatelite shte mogat da zamenjat i izrazite v tehnite trudove. Predstavjate li si kakvo shte stane?

Njakoj ot vas izvikva – Haos!

Drug – Eh, che veselo!

Treti – Vse mi e edno...

Chetvyrti – Tova shte mi e dobre doshlo!

Enti (uchili ste matematika, nali?) – Obyrkan sym...

Vseki pisatel, vseki kritik – razlichno mnenie. Chitatelite – i te.

I mnogo, mnogo drugi glasove. Razlichni, razbira se. I mojat - naj-silen, zashtoto az sym na vlast v тази kniga. Kakto i da e.

Zatova shte napravja taka che Sritja, dori i vlyubena, da tyrsi slabosti u Juraj. No dali shte gi nameri? Kak mislite? Ne e vazhno. Vazhnoto e, che te se nameriha.

- Da se dobera do nego – beshe nevyzmozhno – doseshtate se, che tova sa dumite na Sritja. Tja razkazva za onzi, vrjazal se v pametta j den. Pobednijat, razbira se. Kogato ja ostavihme, a az, vypreki usilijata si, ne mozhah da j pomogna.

Ot razkaza na Sritja razbirame: borbata ne svyrshila na onzi proleten ploshtad. Choveshkijat vodovyrtezh ne dopusnal do Juraj devojkata, tja trjabvalo da vika, da rykomaha, da blyska s lakti. Nishto ne pomognalo. Sled tova entuziaziranite mladezhi napusnali grada, za da se prisyedinjat kym vsenarodnoto opylchenie. Mnogo vreme se minalo. Sritja ne poluchavala dori pisma ot Juraj. No znaela, che e zhiv, zashtoto negovoto ime se noselo navsjakyde. Za neja toj veche izgubil realnostta si, stanal neshto bezplytno, tja go synuvala veche ne kato chovek, a pod obrazi na naj-razlichni neshta. Dali i az po telepatija ne sym poluchil njakoj ot tezi synishta? Siguren sym, che i kriticite ne sa v systojanie da otgovorjat. Zashto li? Zashtoto shte se hvanat tochno za tova izrechenie. I shte go raznishtjat. Taka... taka..., che naj-nakraja tezhko mi i gorko. No az prodylzhavam. Dali shte mi povjarvate – ne me interesuva... Edinstvenoto, koeto ima znachenie sega – i za men, i za vsichki vas, e tova, koeto shte napisha. Ako imate oshte tyrpenie, shte go prochetete.

I taka, sled kato synishtata na Sritja zapochnali da se izlychvat v efira, tja reshila, makar i ne izvednyzh, che veche mozhe bi e momentyt da trygne po sledite na Juraj. Roditelite j ne iskali da chujat. Objavili ja edva li ne za abnormalna (te, estestveno, upotrebjavali po-vulgarni dumi i frazeologizmi, sigurno idiomatichni), tja bila sledena, zaveli ja na lekar i kakvo li ne oshte. I zatova tja zapochnala da si mylchi i da pravi kakvoto sama si e reshila. Uspjala da sybere malko pari

ottuk-ottam – ot studentski stipendii, s hranene v universitetskija stol (kydeto hljabyt, vmesto narjazan, e razdroben i kydeto vsjaka vecher ima paniran kashkaval ili shnicelokjufteta, naj-veche surovi, i drugi takiva). Po tozi nachin Sritja uspjala da se prigotvi tajno za pyt.

- A! Tja izchezuala! – sigurno takava bila frazata, izrechenaa sys smesica na uchudvane i uplaha, a i na oshte kakvi li ne useshtanija, kogato roditelite j razbili edna sutrin vratata na stajata j, tyj kato mnogo vreme ne se bila pojavjavala.

Da imah po-dobra pamet, shtjah da vi predam po-tochno razkaza na Sritja. A ako sym bil po-dosetliv togava, to sym shtjal da vzema magnetofona si i sega duma po duma da vi predavah razkaza. Kakto i da e. Vazhnoto e, che sym zapomnil syshtestvenoto.

- Nakraja go otkrih pak v nashija grad. Vsichko beshe svyrshilo.

- Pak li beshe prolet?

- Da, tja ni presledva.

- Pone togava chuvstvam naj-silno. Zatova.

- A prez ostanaloto vreme?

- Mozhe i da sym melanholicna. Ne znam.

- Sigurno ti pravi silno vpechatlenie proletta?

- Trudno e da se kazhe. Zashto?

- Pisha kniga za Juraj. A tam uchastva i proletta.

- Kato glaven geroj li?

- Mislja, che ne.

- Kato simvol, mozhe bi.

- Ne, ne! Tova shte go kazhat kriticite. No, molja te, ne im vjarvaj.

- Ponjakoga te kazvat istinata.

- E, da, no...

- Iskash da kazhesh, che tozi pyt...

- Da, tochno taka. Vizh kakvo. Tova misleh da ti go kazha, no njamashe kak po-rano. Juraj me pomoli da ne pisha

kniga samo za nego ili neshto takova. Ne si spomnjam veche. Znaesh, toj e skromen.

- I kakvo stana?

- Prosto reshil da napravja neshto po' taka... Ne znam dali razbirash.

- Neshto po-hudozhestveno?

- Mozhe bi. Ne znam kakvo shte izleze.

- Skoro li shte zavrshish?

- Ne znam. Tova zavisi ot Juraj. Malko neshta mi razkaza za sebe si.

- Da, toj ne obich da govori. A sega, dokato ne se e vyrnal, az syshto ne moga da govorja za nego. V tova otnoshenie sme edinodushni.

- Dobre, togava mi kazhi neshto za prijatelite mu Janesh, Filip, Ivo.

- Te i trimata sa zaginali. Ne znam podrobnosti. Juraj ne obicha da govori za tova. Mychno mu e. Syzhaljvashe, njakolko pyti mi go e kazval, che ne e bil do tjah, za da zaginat zaedno.

- I nishto poveche ne znaesh?

- Ne. Horata obvinjavat Juraj.

- Ne znaeh!

- Pyrvo go bogotvorjaha, a sled tova pochnaha da go klevetjat. Ne znam zashto.

- Vse pak, kazhi mi neshto za tova.

- Ne, ne moga.

- A kyde raboti Juraj?

- Stana uchitel. Njamashe druga vyzmozhnost.

- A ti?

- V otpuska sym. Gledam decata.

- I kak zhiveete?

- Spravjame se njakak.

- Znachi, ne vsichko e nared.

- Naprotiv. Mislja, che se spravjame.

Ne usetih koga se mina dosta vreme. Trjabvashe da si trygvam. Juraj se beshe zabavil. Neshto sluzhebno. Na drugija den si ugovorih sreshta s nego – chrez Sritja.

Kogato izljazoh na ulicata, toploprohladnata proletna nosht me opomni. Predi ne ochakvah, che tolkova malki neshta, neopredeleni oshte ot men, se nadprevarvaha v mozyka mi. Neshto kato malki besove. I vsjako tegleshe kym sebe si. Dali ste pochuvstvali takova mnogodelenie v samite sebe si? Mnogoumene bih go narekyl oshte. Da, vseki ot tezi malki besove beshe vsyshtnost edin malyk um, mozhe bi edno malko samostojatelno syznanie, otdelna lichnost. Znachi, vseki chovek, shtom e lichnost, izgradena ot minilichnosti, to obshtestvoto e makrolichnost. Kakvo imam pred vid? Shte me razberete. Kacto vsjako obshtestvo se razkysva ot stotici, hiljadi ili kolkoto shtete tam protivorechija, taka i edna lichnost (ako naistina e takava) se razkysva ot mozhe bi syshtija broj protivorechija. I nositeli i tehni prichiniteli sa imenno tezi minilichnosti.

I izvednyzh mi hrumna – nali imam malko filologicheski nachin na razsyzhdavane – shte substantiviram lichnoto mestoimenie az: shte go vkljucha kym syshtestvitelnite v myzhki rod, a kato ednosrichno, v mnozhestveno chislo kym korennata morfema (tyj kato to e izgradeno samo ot takava) shte se pribavja normalno sufiksa -ov- i okonchaniето –e, t.e. formata shte byde: azove, s udarenie na pyrvata srichka. Na drugite slavjanski ezici shte byde trudno da se obrazuva тази форма (s izkljuchenie na slovenski, kydeto shte byde: jazi). Predpolagam, che shte se stigne do reshenieto po opisatelen pyt da byde obrazuvano mnozhestvenoto chislo, a imenno: mnogo “ja”, mnogo jâ i t.n. Tamoshnite lingvisti shte reshat naj-dobre. Na anglijski e naj-lesno – edno okonchanie –s i gotovo. Formata shte byde vinagi s glavna bukva: I-s.

Zashto se uvljakoh po tezi nesyshstestveni spored vas problemi? Prosto, za da ne stavat nedorazumenija. Kakvo si mislite, che kato njamam druga rabota v momenta, osven da pisha тази kniga, to azovete mi si trajat? Nishto podobno. Imenno, zashtoto ne se spotajvat, az postojanno se odklonjavam ot temata. Edinijat ot tjah postojanno mi meli na glavata, che e absoljutno glupavo pisaneto na takava kniga. Drug pyk mi myrmori, che ne mu dopadal Juraj Acej. Njakak si mnogo bil... I ne znam si kakvo. Treti napravo mi kreshti: Ne obryshtaj na nikogo vnimanie! – T.e.? - pitam se az. Chetvyrti otgovarja vmesto prednija: Suetata e predrazsydyk, a predrazsydycite sa otzhivelica, osydena na gibel. Peti pyk mi shepne: No na gibelta pyk ne se znae datata. Shestijet e mnogo vesel. Pishi si, sheguvaj se, zhivej si! – podvikva mi toj i podskacha, no taka che ponjakoga mi se zaviva svjat. Sedmi samo mylchi – chuvstvam go – kato pyn e. No e jak i ponjakoga v naj-neudobnite momenti sys strashnija si inat nakarva vsichki ostanali – a te hich ne sa malko – da si zatvorjat ustata. Ima njakakyv az, kojto mi kazva bukvalno kakvo da pisha, drug vse nedovolstva. Pojavjava se i takyv, kojto si misli, che e Sokrat, zatova postojanno mi myrmori: Znam, che nishto ne znam. Ili neshto podobno, no tochno v takyv smisyl. Ot vreme na vreme izskachat razni azove, koito mi natjakvat samo gluposti v glavata. Osobeno za chuzhdi zheni. A sreshtat se i takiva, koito sa se pojavili sled sistemnata mi nauchna obrabotka v taka narechenija Universitet. Te sa naj-samonadejani, no sa naj-hilavi, zatova onja, mylchalivijet az, e vinagi nad tjah, kogato si navie na inata. No kogato toj spi, uchenite azove tyrzhestvuvat. Znajat kakvo li ne i me postavjat v neudobno polozhenie v oshte po-neudobni situacii, kakvato e naprimer тази. Pisaneto na knigata, razbira se.

Ima i mnogo azove, koito oshte ne poznavam, mozhe bi zashtoto dosta si prilichat. Kato studenti v edna auditorija, vidjana za pryv pyt ot ne mnogo dobre zritelno zapametjavasht

prepodavatel. A pyk az sym tochno takyv tip – trjabvat mi pone tri-chetiri po-vpechatljashti sreshti s dadena po-goljama grupa hora, za da zapochna da gi razlichavam. Za tova, estestveno, e vinoven njakoj ot po-nemarlivite mi azove, chijto broj mi e vse oshte neizvesten. I vie shte se sblyskate s azovete si i togava ne znam kakvo shte govorite po moj adres. Mozhe na njakogo da mu se haresa tova otkritie, na drug to da ne napravi vpechatlenie, no shte ima tretja grupa ot vas, kojato shte byde dosta uvlechena ot тази misyl, che chak mozhe da im se narushi obiknovenija hod na zhivota. Njakoi ot vas pyk, shte vyzpriemat teorijata za azovete po svoj specifichen nachin i taka shte se poluchat i syvsem protivopolozhni mnenija. No za tova, da znaete, shte bydat prichina samo azovete, koito se nalagat nad drugite vi po-slabi ili po-skromni azove. Kakyvto e, naprimer, mojat mylchaliv az. Imajte vse pak pred vid, che tova e edna hudozhestveno presyzdadena istina, kojato vpreki vsichko syshtestvuva obektivno. Ako ne povjarvate vednaga, to shte se uverite s techenie na vremeto, a ako nikoga ne mi povjarvate, az znam zashto shte byde taka – vashijat glaven az ili grupa ot glavni azove sa prichinata. Tova e mnogo vazhno. Sega, kojto mozhe da razbere, razbra li mnogoazovata teorija? Tja stoprocentovo mi e podshushnata ot njakoj moj az, inache ne moga da si objasnja kak mi iznikna izvednyzh v muzyka. No da znaete – i vsichki metamorfozi v тази kniga sa plod na azovite fantazii. Vmesto “metamorfozi” – se obazhda edin ot azovete mi, – mozhete da upotrebite “preobrazovanija” ili “transformacii”, ako vse oshte dyrzhite na varvarizmite. No vpreki tezi obazhdanija, az sym se dogovoril s vas, ta vie ste svobodni da podmenjate izrazite. Vsichko na doverie, nali? Samo njakoj izkljuchitelno demokratischen az e izmislil tova dogovarjane.

Sega, kogato otkrih azovete si, pochuvstvah, che sa kato malkite deca – kogato im obryshtash vnimanie, pravjat kakvi li ne shtesh magarii. Zatova, njama da im obryshtam

mного vni­ma­nie, a shte prodylzha natatyk. Kolko v­re­me samo mi otneha! Togava, kogato izljazoh ot doma na Juraj, se sluchi neshto podobno, dori oshte po-uzhasno. Tova beshe njakakvy edva li ne bunt na azovete mi. Vseki, usetil njakakvo nasocheno vni­ma­nie, iskashe da se izjavi. Pырvijat, otchajan ot razgovora sys Sritja, po-tochno – ot slabite rezultati, postignati v nego, mi zamymori nedovolno da ne pisha nikakva kniga. Absolutna glupost – povtarjashe toj, - absolutna glupost! Drugijat, kojto mu beshe prijatel, vikashe: Stiga ste za tozi Juraj! Tova oznachavashe mozhe bi “Stiga ste govorili za tozi Juraj” ili neshto podobno, no azyt taka si prikazvashe. Tretijat, javno skaran s vseki ot azovete, dosta shumno mi zajavjavashe: Ne obryshtaj na nikogo vni­ma­nie! Chetvyrtijat se pojavi s redovnata si sentencija: Suetata e predrazsydyk, a predrazsydycite sa otzhivelica, osydena na gibel. Petijat, kaktο vi kazah, beshe vesel. Sheguvashe se, che na gibelta ne se znae datata. Shestijat beshe negov prijatel i mi zamota glavata, dokato sedmijat – diktatoryt – ne gi nakara da mlyknat vsichkite – dori i onezi, koito ne mozah da opoznaja. I dobre, che se pojavi tozi az, zashtoto toku-shto bjah stypil na platnoto na ozhiven vecheren bulevard, po kojto letjaha farove. Njamashe nuzhda paziteljat na reda da se namesva, no toj mi izvika sled predupreditelno izsvirvane s pishtjalkata si:

- Alo, grazhdanino, ottuk se presicha prez podleza. Inache shte vi globja!

No az veche prepuskah po stypalata nadolu. Azovete se spotaiha ot dvojnoto nasilie – na mylchalivija im glavatar i na uniformenija mnogoazov glas.

V hotela zaspah vednaga.

Veselijat podskokliv az me sybudi:

- Hajde! Stavaj da zhiveesh! – pishteshe s presipnalo syneno glasche.

Otkakto se pojaviha v zhivota mi, se chuvstvah njakak si drugojache. Chovek ne mozhe da se pochuvstva sam, osven ako dominirashtijat az ne izleze melanholik. Da, zashtoto chovek ne mozhe da byde samo sangvinik, samo melanholik ili samo ne znam si kakvo tam (nikoga ne mozhah da zapomnja tezi karakteri!). Harakteryt mu do goljama stepen zavisi ot azovete. Kojto az e na dneven red, toj naj-veche diktuva polozhenieto. Ako e melanholik – i ti si takyv, ako e drug – ti si s negovija karakter. Na den ti se pada da smenjash po njakolko pyti nastroenieto si, zashtoto azovete izskachat edin sled drug, borichkat se, naddeljavat edin nad drug, dokato naj-nakraja ne bydat usmireni ot nachalnika si ili ot vojvodata si – kakto iskate, taka gi narichajte tezi glavni azove. Eto i ot kakvo zavisi glavната linija v haraktera na vseki ot vas. Naj-chesto azovete vi mogat da bydat shodni s tezi na vashite roditeli, koeto oznachava, che napylnno sa zavisimi v proizhoda si ot roditelskite vi DNK. V tjah e programata na vseki az. Njakoi ot azovete se okazvat tyrde zhiznesposobni, a drugi, sled usileno stranichno vyzdejstvie, koeto njakoi se opitvat, i to dosta uspeshno, da narichat vyzpitanie, izchezvat, i az ne znam kyde. A mozhe bi i samite azove bivati prevyzpitavani? Vse oshte ne sym gi izsledval i zatova ne moga da kazha.

No moga da vi kazha, che v samoto nachalo, sled otkrivaneto na sobstvenite si azove, vseki ot vas shte byde obyrgan do izvestna stepen; njakoi v tozi moment mogat da bydat shokirani, osobeno, ako azovete sa mnogo bujni. Chuvstva se neshto kato zamajvane, chovek ne znae kakvo da pravi. Ako e v staja i njama drugi hora, to togava bezdelieto i

bezcelnoto bluzhdaene stavat obiknoveno systojanie. Dori ne e izkljucheno v takava situacija vie da ne ste usetili syshtestvuvaneto na azovete si, makar che te veche se pojavjavat. Haosyt na tehните mnenija i razbiranija, neuravnovesenostta na povedenieto im – tova karakterizira novootkritite azove. Kojto uspee da gi obuzdae, da gi podchini na sebe si, dori ne na glavnija im az, a imenno na sebe si, to toj vladee veche polozhenieto v svoeto miniobshtestvo.

No ako njakoj ot vas stane absoljuten diktator nad svoite azove i ne se vslushva v istinite, koito kazvat, ako se rykovodi izcjalo ot njakakyv vynshen antiazov model, to znachi toj prokarva uzhasen genocid sprjamo sobstvenite si azove, napravo – unishtozhava tehniya mikronarod. Estestveno, tova e strashno trudno, no i za тази rabota se grizhat mnogo antiazovi organizacii. Religiite sa tochno izraz na politikata na edna takava universalna institucija. Cjalata svryhmakrolichnost – chovechestvoto – ne mozhe vse oshte da se otyrsi ot antiazovite vtylpjavaniya, vnusheniya i kakvo li ne shtete oshte, naslojavani prez hiljadoletijata. Taka narechenata “dusha” beshe, a i njakoi vse oshte ja schitat, kato syshtnost na choveka. Drugi mehanicheski vyzpriemat tova stanovishte i po tozi nachin nesyznatelno potiskat plahite si azove.

Azovete syshto sa materialni, no ne vidimo osezaemi, nikoj ne mozhe da gi pipne. Ne iskam da vi zabluzhdavam – azovete sa izkljuchitelno vissha forma na syshtestvuvane na materijata, mozhe bi te sa gradivnite edinici na razuma. Vseki gi vyzpriema i chuvstva po svoemu, absoljutno (ili “syvyrsheno”, ako iskate) subektivno. A syshtevremenno, azovete syshtestvuvat, nezavisimo ot nasheto zhelanie ili nezhelanie. Te sa kato istinata.

S takiva misli vyrvjah po bulevarda kym doma na Juraj.

Toj me posreshtna s privetlivata si usmivka.

Sega zabeljazah, che i toj, kato Sritja, e tipichen juzhnjak. No s vynshno dosta vyzdyrzhan temperament.

Sritja i decata bjaha izlezli.

Mozhehme spokojno da razgovarjame, kakto i predishnja pyt. Pyrvijat mi az e otegchen. Vtorijat syshto. Govorja za poznatite mi, razbira se. Tretijat – znaete kakvo vika. Chetvyrtijat go poddyrzha sys sentencijata za suetata. Petijat i shestijat sa na moja strana. Te vse pak sa suetni. Osobeno tozi, podskoklivija. Svjat mi se zaviva! Slava bogu, che sedmijat vydvorjava red.

Na vyzklicanijata mi ne obryshtajte vnimanie. Naprimer, poslednoto mi – to si e chisto i prosto ustojchivo slovosychetanie, izprazneno ot pyrvonachalnija si smisyl.

V samoto nachalo spomenah na Juraj za pojavata na azovete. Toj vyobshte ne se uchudi. Kaza mi, che rabotel vyrhu tozi problem.

No az na svoj red pyk se uchudih. Ne ochakvah!

- Mogat da me obvinjavat v kakvoto si iskat. Tova si e tjahna rabota - Juraj beshe v dobro nastroenie. Mozhe bi to vinagi beshe takova, ne znam.

- I zaradi otkritieto na azovete li te namraziha?

- Trudno e da se kazhe. Vsichki me obviniha za tova, no po razlichen na chin. Edni tvyrjdjaha, che sym idealist, drugi - che sym vulgaren materialist, treti napravo zajaviha, che sym anarhist.

- Kakvi im bjaha argumentite?

- Vsjakakvi, no podchineni na orientalskata logika.

- Toest?

- Njakoj iskashe da se otryve ot men. I uspjda da me izolira, razbira se.

- Po kakyv nachin?

- Dadoha mi narodna pensija, za da mlykna.

- A ti?

- Zaradi decata ja prieh.

- A Sritja?

- Tja misli kat men v tozi sluchaj.

- Ne e syglasna, taka li?
- Da. Zatova se i otkazah sled vreme. Vyrnah vsichko polucheno.
- A sega?
- Rabotja.
- Da, znam, no kakvo stana s azovete?
- Vodjat se sporove. Napadat me. No njakoi veche zapochnaha da se syglasjavat s men.

Razbrah ot Juraj, che glavnata prichina za sporovete e samijat termin. Ponjatieto, oznachavano s nego, bivalo videomaterializirano, kakto se izrazi Juraj. Znachi, protivnicite mu se pojavjavali kato vulgarni materialisti. Te tvyrdeli, che Juraj iskal da vyzvyrne idolopoklonnichestvoto, samo che v po-moderna forma, kato zameni figurkite ot slonova kost i dyrvo s izmisleni figuroidi, pomeshtavashti se v mozyka. Dori njakoi zapochnali da zloupotrebjavat, kato osnovavali “azovi sekti”. Te se pojavili na delo kato prodylzhiteli na isihazma. Juraj trjabvalo da vodi postojanno borba s izopachitelite na teorijata za azovete. Oshte po-trudno stanalo tova, kogato zapochnali da izpolzvat azovete za reklamni celi. Vyobshte, vsichko predizvikalo senzacionen vzriv. Juraj bil kanen ot televizionni i radio-kompanii da iznasja reklamni lekicii za azovete, zhurnalistite go presledvali navsjakyde. Starite mu prijateli napyлно go izostavili. Njakoi ot tjah mu zajavili napravo, che go smjatat za otkachil. Zapochnali da izlizat broshuri sys zaglavija kato: “Az i azovete”, “Az ili azovete”, “Narkomanija i azove”, “Psihichesko ravnovesie i azove”, “Seks i azove”, “Polovi razstrojstva i azove”, “Seks i azove” i oshte kakvo li ne shtete. Dori mestnata televizija izgotvila nabyrzo mnogoserien multfilm, narechen “Azovata kolonija”, v kojto se razkazvalo za prikljuchenijata na mnogo azove v mozyka na njakakyv lud. Javno imali pred vid Juraj. No azovijat bum bil kratyk. Skoro bil izmesten ot UFO ili NLO. Togava Juraj si otdyhнал. Sled kazarmata i vojnata, tova bilo

sledvashtoto goljamo izpitanie za nego. Izdyrzhal i tozi pyt. Edno go uchudilo, che voennite vyobshte ne se pojavili v diskusiite za azovete. Toj otdavna bil v konflikt s tjah, a te ne izpolzvali udobnija sluchaj, za da srazjat protivnika si. No tova ne bilo sluchajno. Kogato shumyt okolo azovete utihnal, voennite na njakolko pyti se opitali da iznudjat Juraj da raboti za tjah. Vzimali go zapas, s nego razgovarjali razni civilni, edin ot koito mu nameknal za syshtestvuvaneto na voenen nauchnoizsledovatel'ski institut, kojto se zanimaval veche s tozi vypros. Voennite ne iskali da se otkazhat i ot tova oryzhie. Zashতো vladejat li azovete, togava njama da byde nuzhno da se izpolzva drugo oryzhie. No smetkite na uniformenite bili krivi. Te ne se syobrazjavali s tova, che do tajnite na visshata materija ne se dostiga tolkova lesno. A i mnozinstvoto ot azovete sa pridobili estestvenija refleks, kojto gi predpazva ot vsjakakvi grubi namesi otvyn. Blagodarenie na tova, chovechestvoto e ostanalo zhivo prez hiljadoletijata. A voennite se opitali da vniknat v naj-syvrovenata prirodna tajna, za da ja podchinjat.

Juraj mi kaza, che dokato ogromnata chast ot horata na Zemjata ne sa se otyrsili ot antiazovite si predrazsydyci, to obedinenieto na azovete e nevyzmozhno. Dori poveche ot nevyzmozhno. Na segashnija etap ot choveshkoto razvitie to e absurdno. Juraj misli, che zatova i horata vse oshte izkljuchitelno i izkljuchitelno trudno se svyrzvat chrez telepatija. Spored nego, telepatijata e nezavisimo ravnopravno obshtuvane na azovite miniobshtestva pomezhdum si. Pyrvata stypka kym razumno ovladjavane na azovete e korennata demokratizacija na choveshkoto mislene. Po nasilstven pyt tova e nevyzmozhno. Tova oznachava, che voennite nikoga njama da uspejat da ovladejat tova svryhmogyshto prirodno oryzhie. Razumnata materija dostiga velik izraz v kachestveno novoto syznanie, koeto e plod na nejni nemutirali formi, t.e.

antiazovoto syznanie e abnormalno systojanie na тази vissha materija.

A dali edin az mozhe da byde syvsem jasno razlichen ot drug? Kogato mi otgovori na tozi vypros, Juraj mi izjasni mnogo neshita, neshvanati dotogava ot men.

Azovete ne trjabvalo da se razglezhdat tolkova primitivno. Imenno takova oprostenchestvo dovelo do zabludi segashnite mu teoretichni protivnici. Azovete mozhe bi sa osnovni gradivni edinici na naj-visshija vid na syshtestvuvane na materijata, poznat na nas – razuma. A, spored Juraj, te mozhe bi sa i zachatyk na oshte po-vissha materija – obedinenija kosmicheski razum. Ot edin istinski syvremenno i progresivno mislesht chovek te mogat da bydat vyzprieti chrez naj-vissha materialna abstrakcija, a ne chrez vytreshni glasove, kakto tova mozhe da se sluchi pri po-nerazviti v abstraktnoto mislene lichnosti. Takyv bjah i az na onzi etap ot sreshtata mi s azovete, no mozhe bi moeto vyzpriyatie shteshe da se promeni. Nali znaete – decata vyzpriemat vsichko konkretno, obrazno. A ne vinagi i samite mladezhi sa izrasli do absoljutno abstraktno misleshti lichnosti.

Otkritieto na syshtnostta na azovete e oshte edna stypka v razvitiето na choveshkoto syznanie. Bydeshteto na vselenata e vyv visshata i vse po-vissha forma na syshtestvuvane na materijata, a imenno – progresivnoto j dvizhenie, t.e. razvitiето j e edno ot osnovnite j ekzistencialni systojanija ili systojanija na syshtestvuvane, ako shtete.

Bez symnenie, razvitiето na nasheto mislene, syznanie, poznanie, vyobshte – napredykyt na nashija razum, e vsyshtnost izraz na samata evoljucija na materijata.

Juraj mi kaza:

- Vryshtanija nazad sa dopustimi, no i vremenni. Vseki, obzet ot antiazovi nastroenija, ne mozhe nikoga da osyznae kolko bezsmisleni i naprazni sa usilijata mu da vyrne razvitiето na materijata. Edin takyv neshastnik raboti za sobstvenata si

gibel. Znaesh li, otkrih, che blagorodnite metali imat antiazovo dejstvie. Imenno tjahnata upotreba e zabavila razumnata evolucija na chovechestvoto. Ako bydat unishtozheni zapasite ot takiva metali, chrez prevryshtaneto im v polezna energija, do goljama stepen shte se osyshtestvi po-svobodno obshtuvane s azovete. Tova e vtoroto glavno uslovie sled demokratizacijata na misleneto. Ima i oshte njakolko syshtestveni uslovija. Te proizlizat ot pyrvite dve. Vsyshtnost, cjalata korena demokratizacija na misleneto na chovechestvoto i na vsichki posledstvija ot neja, e neshto realno, neshto zakonomerno. Napravo – neizbezhno. V tozi proces azovete njama da stojat nastrana. Tezi, koito tvyrđjat, che vsichko pod slynceto e staro, ne se syobrazjavat s tova, che chovechestvoto e zhivjalo sravnitelno kratko za razmerite na Vselenata. To e zhivjalo edin mig i zhivotyt mu e edna chast ot neznachitelna edinica vreme, ravna na edno vyrhu bezkrajnost, edna neznajna reakcija v chast ot neutrinoto za bezkrajno pyti po-malko vreme. Ne mig, a neshto, koeto nasheto syznanie ne mozhe vse oshte da pobere. Znachi, novite neshta shte bydat tolkova, che naj-golemijat optimist v tova otnoshenie ochakva nevyobrazimo malko v sravnenie s bydeshtija im realen broj. Nishto v тази vselena ne zavisi ot skepticite.

- Juraj, a kak da ti pomogna?

- Kato napishesh тази kniga, kojato si zamislil i ne izopachish nito edin ot faktite. Dori i pristrastno da si na moja strana, e po-dobre, otkolkoto hladno i psevdobezpristrastno da me citirash.

Azovete sa termin, kojto oznachava edno opredeljeno ponjatie, svyrzano s novo stypalo ot mislovnija napredyk na horata. Terminite sa vinagi strogo ednoznachni. Eto kak obobshti Juraj:

- Kosmicheskij razum, na kojto nie, chovechestvoto, sme osnovna gradivna chastica, se systoi ot vselenno bezbroj azove, demokraticno ravnopravni pomezhdu si. Vsjava civilizacija, nepriznavashta takiva otnoshenija mezhdu azovete, ne mozhe da byde vkljuchena v sistemata na vseobshtija kosmicheski razum, nezavisimo ot tova che azovete na nejnite chlenove sa vkljucheni. Tova oznachava, che nashata civilizacija e zadyrzhasto zveno v kosmicheskija razum. No ne oznachava obratnoto – che nashata civilizacija trjabva da byde unishtozhena zaradi tova. Takova shvashtane ne mozhe da otgovarja na syshtnostta na kosmicheskija razum. Pytishtata na razvitie, po koito e trygnala nashata civilizacija sa jasno dokazatelstvo za bydeshteto j vkljuchvane v kosmicheskija razum. I to kato edna cjalost, dopylvashta druga cjalost, t.e. izgrazhdashta edna harmonija s kosmicheski razmeri.

Sled vtorata mi sreshtha s Juraj veche pochti znaeh kakvo da pisha v knjigata si. Toj mi kaza, che ne iska da e biografija. Ne obichal biografichni knigi. A i ne iskashe da e točno roman. Klasicheskite romani go drazneli, a syvremennite bili kato kinoscenarii. Tezi neshta ne bjaha kaprizi na Juraj. Ne, da ne si pomislite takova neshto! Prosto nie dvamata razgovarjahme kato prijateli i imahme pravo da se otpusnem, da si kazhem svobodno mnenieto. Stignahme i do izvoda, che ako e njakakyv reportazh, shte byde mnogo banalen.

- Njama da e kniga za zabavlenija – kazah togava.
- Ne, no napishi ja po-razbiraema.

- Ne znam dokolko shte uspeja, no shte predlozha na chitatelite edin folkloren metod.

- Kakyv?

- Izbiratelnost.

Veche sym vi spomenal za tova. Stava duma za zamenjaneto na dumi i izrazi ot vas. Nali?

- O! Ta tova e chudesno! No dali shte uspeesh?

- Vsichko shte byde na doverie.

- V kraja na kraishtata, nie zatova se i borim. Trjabva i da se riskuva.

- Znachi, odobryavash takova neshto?

- Napyлно. Demokratizacijata na misleneto minava i prez trudni etapi. No pri teb тази задача ne e chak tolkova trudna. Horata v tvojata strana sa dorasli.

- Ima i dosta zakoraveli esnafi, snobi, konservatori.

- Ne se boj ot tjah. Te sa ot onezi skeptici, za koito ti spomenah.

- Vyv vselenata nishto ne zavisi ot tjah, no onezi drebni neshta, koito sa svyrzani s izmisljaneto na knjigata, s nejnoto razprostranenie...

- Ti si syvyrsheno prav, no nima shte se stresnesh, ako njakakva muha brymchi okolo glavata ti? Shte mahнеш s ryka, shte ja progonish, a ako e prekaleno nahalna, shte ja smazhesh. Shtom na tvoja strana e kosmicheskata istina, ti si silen.

- Vjarvam ti, Juraj.

Taka, nie pak se razdelihme.

Navyn beshe proletta.

Tja cyfteshe, nezavisimo ot vsichko.

Shtom syshtestvuva Zemjata – syshtestvuva i proletta.

Shtom syshtestvuva chovechestvoto – syshtestvuva i razumyt.

Shtom syshtestvuva Vselenata – syshtestvuvat neizbroimite istini, v podstypa kym koito se namira

chovechestvoto. To otkri pytja kym tjah, smisyla na syshtestvuvaneto si.

Da, Juraj. Ti znaesh, che vsichko, koeto ne protivorechi na kosmicheskata harmonija, ima smisyl. Takyv e i choveshkijat zhivot.

Takava e i proletta, v kojato dishame dylboko i spokojno, v kojato vjarvame samo v hubavi neshta, v kojato choveshkata ljubov pridobiva smisyl i... ti si naistina chovek, zhitel na тази Zemja, stypvash pod Slynceto, pod koeto njamalo nishto novo, no ti znaesh v sebe si, dylboko v sebe si, che ima ili pone shte ima. Neshto novo, no hubavo. Ne vojna, ne gibel, nenuzhna do absurdnost.

Kogato se sreshtnahme za pyrvi pyt, vie ne ochakvahte, che shte stignete do tuk. Mozhe bi ste si misleli syvsem drugo. Inertno ste razlistvali stranicite i ste se oteghavali. Ne iskam da kazha, che vsichki ot vas, no vse pak – chast ot vas. Oshte v samoto nachalo vi kazah, che ne me interesuva, dali shte mi povjarvate. Dali e istina tova, za koeto vi govorja – veche e vazhno. Vazhno e, zashtoto sporyt pomezhdu ni e nazrjal. Kojto i da e na stranata na Juraj, a i na moja strana, shte trjabva da se zashtitava ot ostanalite. Branete se tvrdo, vie, nashi poddryzhnici! A vie, koito reshihte da me oborite, vse pak ste bezsilni. Kato malki deca, koito razplakani zamahvat kym roditelite si, za da otmystjat za neizpylnenija im kapriz.

Drazni vi proletta li?

Imajte pred vid, che tja e po-realna ot vsichki ostanali, koito syshtestvuvat v literaturnite proizvedenija. Eto, az ja poemam, vdishvajki. Tja ne e izmisljena. Useshtam toplanata j. Chuvstvam aromata na cyfnalata nablizo vishna. Vizhdam horata, obzeti ot prolehtnoto nastroenie. Te sa opijaneni!

Draznjat vi moite dumi? Trudno shte gi zamenite. Njamate podhodjashti. Zahvyrlete knigata togava. Vashe pravo si e.

A ako vi dražni Juraj, nikoj ne e v systojanie da vi pomogne. Spasjavajte se! Bžagajte! Pljujte si po-skoro na petite! Izbžagajte, ako iskate, ot sebe si. Razkysvajte se vytreshno, besnejte, pravete kakvoto shtete!

Juraj, vyrhu teb shte se izlee mnogo chuzhd i bezsmislen gnjav.

Gnevyt na tezi, ot koito ne zavisi nishto vyv Vselenata!
Smeshen gnjav!

Otidete v diskoklubovete, za da izrazhodite izlishnata si energija. Napijte se i besnejte. A ne me razsmivajte. Prechite mi da pisha.

Zagineite v diskotekite. Slejte se s pyrvichnoto, za da razberete kolko ste zhalki.

No dali shte go razberete?

Naistina, ne me interesuva!

Ne e i vazhno.

Vazhnite neshta gi razbrahme, nali – pomognaha ni azovete.

A na vas, na koito pomagat antiazovo dejstvashtite metali, tezhko' vi. Kolko pisateli sa se pomychili da vi popravjat! I az njama da uspeja, no vazhnoto e, podchertavam, che mnogo hora shte posledvat moja primer, a kolko oshte misljat kato men!

Mogat li da bydat unishtozheni vselenno bezbroj azove?

Opitvaha se mnogo pyti.

Naprazno.

V sveta pinochetovcite se brojat na prysti.

A nie oshte gi tyrpim!

Antiazov metale, ti shte bydesh prevyrnat v polezna energija i tvoite pochitateli, koito te bogotvorjat, shte se izparjat, shte ostanat samo njakakyv mygljav, postepenno razpryskvasht se spomen.

I chovechestvoto shte gi zabravi.

Ednata shepa hora, koito vladejat s pomoshtta na tozi
metal chast ot chovechestvoto, veche sama znae uchastta si.
I ne mozhe poveche da ni lyzhe.

Minavam pod topolite. Stari, mozhe bi vekovni dyrveta. A pod tjah – popadali dylgite im zeleni cvetove. Mirishe na esen. Prez proletta mozhe da mirishe na esen! Da, razbira se. Proletta sychetava mirisite na vsichki sezoni. Ranna mygliva utrin – zima, shte kazhete. Goreshta sledobedna maranja – sjakash e ljato! I izvednyzh – miris na esen!

No proletta si e prolet.

S nezhnite svetlozeleni, toku-shto razpuknali se lista. S omajvashtija miris na cvetove, cvetove, cvetove... Minete privecher kraj cyfnalite dvorove, koito vse oshte mogat da se otkrijat i v golemite gradove. Vsichko, koeto pisha, shte stane izlishno. Izvednyzh. S edin zamah – zamaha na proletta.

Az sym edin myzh, kojto se e vljubil bezumno. Predstavete si – proletta e edna prekrasna zhena. Plytta j uhae – tova e majkata Zemja. Kogato Proletta si otide – neshto me stiska za gyrloto, sjakash njakoj iska da me udushi. Naistina – ne mi dostiga vyzduh; syshtoto mi se e sluchvalo samo pri razdjala s onazi, bez kojato ne moga.

Chovek ne mozhe da ima vsichko, koeto zhela.

Ako go poluchi – samijat toj shte stane nishto, edno bezazovo syshtestvo, razplulo se ot dovolstvo i bezcelie.

Tova se sluchva s tezi, koito imat antiazovi sredstva.

S men ne mozhe da se sluchi. Nito s moite blizki.

A dali sym se zadyhval ot shtastie? Tova e neshto nepoznato za men. Ne che ne poznavam shtastieto. Dori i za mig, vseki, chak i naj-golemijat neshtastnik, se e sreshtnal s tova, koeto uslovno narichame shtastie.

Pyrvata asociacija, kojato izvikva u men proletta, e misylta za svoboda, ljubov i shtastie. Vsichki tezi neshta sa tolkova slozhni, che nikoj dosega ne e uspjial da gi opredeli točno. No az moga da vi kazha, che njama nishto vyy

Vselenata, koeto da byde slozhno v njakakva stroga bronirana ramka, nerazrushima ot nikogo. Tezi tri ponjatija izrazjavat naj-syshtestvenoto v smisyla na choveshkoto syshtestvuvane, no vsichko, svyrzano s tjah, shte vi stane jasno edva togava, kogato razberete, che i trite neshta sa neotdelimi ot nashite azove. Zashto li? Zashtoto choveshkite azove mogat da syshtestvuvat samo v lichnosti, a lichnostite sa vinagi svobodni, dori i okovani vyv verigi. Ne sym syglasen, che edin milioner mozhe da byde lichnost. Toj njama azove.

Svobodata na lichnostta e vynshen izraz na syshtestvuvashтата v lichnostite svoboda. Ne trjabva da ja smesvate s obektivnata azova svoboda, no tja e nein rezultat.

Kakvo obshto ima tuk ljubovta? – shte me zapitate.

Trjabva predi vsichko da sme najasno kakvo točno e ljubovta. Tja e visshe choveshko chuvstvo, koeto e podchineno na naj-demokraticšno i ravnopravno otnoshenie mezhdu lichnostite, koito po tozi nachin se stremjat s pomoshhta na svoite azove da izravnjat nerealnite lichnostni razlichija, spyvashti mezhduazovite otnoshenija i ustanovjavane na vryzki. Nezavisimo kakyv e izrazyt na ljubovta, tja e prjako svyrzana, kaktó vizhdame, sys svobodata. Te sa vzaimno obusloveni i ne syshtestvuvat samostojatelno.

Shtastieto syshto mozhe da byde otdeleno ot tjah samo chrez vissha abstrakcija, t.e. po mislovno-logicheski pyt. To mozhe da se nareche azovo zadovolstvo ot ustanoven mezhdulichnosten kontakt, kato sa spazeni vsichki uslovija na mezhduazovite otnoshenija. Tova oznachava, che nerealnite lichnostni razlichija, spyvashti mezhduazovite otnoshenija, sa zalicheni, azovata svoboda e namerila izraz v svobodata na lichnostta, a edna i vynshno osvobodena lichnost e mnogo poblizo do vkljuchvane v kosmicheskija razum. Vsichki ostanali drebni neshta, koito sme sviknali da svyrzvame s shtastieto, kakvito sa naprimer spodelena ljubov mezhdu myzh i zhena, materialna obezpechenost, svoj dom i t.n., ne mogat da bydat

prenebregnati, kato zapochnem da kreshtim, che tova e esnafsko shtastie. Taka narechenoto esnafsko shtastie syshtestvuva realno samo togava, kogato lichnostite, dostignali do nego, prestanat da bydat lichnosti. Kakvo shte gi dovede do tova? Kazah, che ljubovta, svobodata i shtastieto sa vzaimno svyrzani i vzaimno obuslavjashti se. Shtom edinija ot tezi elementi byde unishtozhen, biva unishtozhena i lichnostta, tyj kato te sa forma na syshtestvuvaneto j. A kak biva unishtozhena lichnostta pri esnafskoto shtastie? Prosto vytreshnata j svoboda biva zagubena sled izpolzване na antiazovi sredstva. No tezi sredstva trjabva da bydat v dostatychno kolichestvo. Naprimer: pari za vila, i to koketna, zapadna kola, apartament, kolkoto se mozhe po-goljam i po-moderno obzaveden, edinstveno dete, zavyrshvashto universitet, a za nego syshtite neshta pljus strashno izgoden brak. Pyrvite proyavi na zagivane na takiva lichnosti sa: neponasjane na prijateli i rodnini, veche poluprikrito licemerie, a mozhe i da si e chisto, chuvstvoto im za sigurnost samo v sobstvenite im imenija i nikyde drugade, prodylzhitelno syzercavane na blestjashti veshti, pridobiti sled ne lek trud, a ne rjadko kupeni ot chuzhbina ili naj-veche ot t.nar. Korekom, estestveno, s valuta. Blestjashtite veshti sa naj-chesto basnoslovno skypi uredbi, magnetofoni, radio, televizor, gramofoni, estestveno, stereo ili neshto oshte po-novo. Po tozi nachin zapochnahme da se priblizhavame do snobite. Pri tjah vsichko mozhe da byde idealno i moderno, s izkljuchenie na lipsvashtite azove. Poveche i ne e nuzhno da govorja za tjah.

Juraj mi kaza, che unishtozhena s antiazovi sredstva lichnost ne mozhe da byde vyzvyrnata lesno. Toj dori se symnjavashe dali vyobshte e vyzmozhno tova, sled kato takiva sluchai ne mu bjaha poznati.

- Samo izkljuchitelno zhiznesposobni azove biha mogli da ostanat sled takova gibelno vyzdejstvie.

Chovek e sviknal kym vsichko da se priblizhava stypka po stypka. Ima stypka kym ljubovta, kym svobodata, kym shtastieto. Taka mozhem da kazhem, che ima i stypka kym esnafshinata. Dali vsjaka stypka po tozi pyt e fatalna? Mislja, che ne. Dali nadutite klaksoni na svatbenata kolona ot avtomobili v centyra na goljam grad sa izraz na esnafshinata? Kategorichno ne. Dori i na prednite kapaci na kolite da sa se iztypanili natrufeni kukli ili blestjashti obrychi kato chast ot olimpijskija simbol, no tuk samo dva na broj, opitvashti se da simbolizirat vie znaete kakvo. Vsichko tova e izraz chisto i prosto na nisyk mantalitet. Gorkite azove sa se svili njakyde dylboko, dylboko, i ima zashto – v tozi moment te sa zaplasheni: zapochnat li da se lepjat banknoti – pazete se, azove!

Vizhdate, che mnogo otricatelni javlenija sa syznatelno ili nesyznatelno antiazovo nasocheni. Juraj kazva, che vsichki antiazovi projavi v nashata civilizacija sa vsyshtnost poveche ili po-malko kosveno, poveche ili po-malko prjako svyrzani s prechkata – onazi ogromna pregrada, spyvashta vkljuchvaneto ni kym vseobshtija kosmicheski razum. Syshtestvuvaneto na finansovi magnati, a usporedno s tjah – i esnafosnobi, kaktto i zaplahata ot jadreno unishtozhenie – e tolkova blagoprijatno uslovie za prekysvaneto na vryzkata ni s tozi razum, che syvsem ne e bezsmislena borbata i protiv ednoto, i protiv drugoto, i protiv tretoto javlenie.

No Juraj e na mnenie, che ako тази borba ne se organizira v celija svjat, to tja shte byde za uspokoenie samo na edna malka chast ot buntovnite porivi. Nashata civilizacija e edna cjalost i vsichki korenni promeni v nejnata vytreshna struktura obuslavjat i cjalostnata promjana na тази struktura.

Eto – pak shte se vyrnem kym proletta. Tja idva pochti ednovremenno na ednakva geografska shirina. I pochti ednovremenno si otiva. Taka e i s ostanalite sezoni.

A progresivnite skokove v nashata civilizacija sa kato sezoni v razvitioto j – taka obrazno se izrazi Juraj. Prirodato si ima grizha za godishnite vremena, a obshtestvoto – za svoeto razvitie. Nachelo na vsichki obshtestveni razvojni stypala, v koito izobilno sa bili upotrebjavani antiazovi sredstva, sa bili vinagi nelichnosti. Pogreshno e da se tvyrdi, che vse njakoj ot tjah e bil lichnost. Tozi, kojto tvyrdi takova neshto, ne se syobrazjava s ujazvimostta na azovete u lichnosti, vlezli v dopir s ogromni antiazovi sredstva, kakvito sa parite i vlastta, vzeti zaedno. No syshtnostta na tezi obshtestveni stypala e takava, che ne e bila v systojanie da unishtozhi vsichki azove, a s tova i vsichki lichnosti. Zashtoto dylbokata syshtnost na vsjako obshtestvo se systoi v tova, che to predstavljava edna makrolichnost. Neobhodimo e absoljutno fizichsko unishtozhenie na chlenovete na obshtestvoto, nezavisimo ot tova, dali sa lichnosti ili ne, zashtoto i nelichnostite mogat da imat pokolenie ot lichnosti.

Juraj kaza:

- Strahyt i instinktyt za samosyhranenie sa otbrantelen refleks na azovete. Te se sreshtat i u nelichnosti, tyj kato nervnite vryzki, makar i neazovi po svojata syshtnost, sa zatvyrdeni s azova pomosht, i sled eliminiraneto na azovete, tezi instinkti sa izkljuchitelno silni. Tova predpazva ot cjalostno unishtozhenie chovechestvoto, nositel na vseobshtata zemna civilizacija.

Vsichko tova nauchih prez sledvashtata prolet, pri tretata mi sreshta s Juraj.

Ot neja nauchih i mnogo drugi neshta. No ne byrzajte – za tjah shte stane duma po-natatyk. Tozi pyt bjah po-dylgo v grada na Juraj, sreshtnah se i s drugi hora, za da razbera kak vsyshtnost se vyzpriema negovijat pogled na sveta. Bez symnenie – razlichno.

Razvitioto na vsjaka stepen na materijata, zapochvajki se ot naj-nizshata, stava vse po-slozhno. Zatova, estestveno e,

che pri razumnata materija slozhnostta se e stepenuvala, tyj kato samata tja izhohzda i syshtestvuva vyz osnova na ponizshite, a i se sblyskva s tehните protivorechivi syshtnosti.

Za da vyztyrzhestvuva razumyt, shte trjabva da se zhertva mnogo, mnogo vreme.

A znaete, che materijata syshtestvuva chrez vremeto i dvizhenieto.

Za edna godina Juraj beshe uspjao da napishe i izdade
“Azovete prez pogleda na edin materialist”.

I otnovo stana bum.

NLO izcheznahe ot nebeto.

No tozi pyt protivnicite na Juraj bili po-izobretatelni.

Edna vecher se zvyini na vratata.

Sritja otvarja.

Bukvalno e izbutana ot njakolko sanitari, koito naj-bezceremonno navlichat usmiritelna riza na Juraj i go otkarvat s linejka.

Estestveno, metodyt e poznat. Ne e nuzhno goljamo vyobrazhenie.

Juraj razbira, che syprotivata e izlishna. Reshava da chaka.

V psihiatrijata e zatvoren v edinichna kilija s izolirani steni. Bjagstvoto e nevyzmozhno.

No ti, kojto izleze ot stadiona na smyrтта, shte se izmykнеш i ottuk!

Vazhното e, che azovete vinagi sa svobodni, bidejki systavna chast na njakoja lichnost.

V knjigata si Juraj pishe oshte v samoto nachalo:

“Pyrvata bukva ot azbukata na velikija Filosof e narechena azy. Alfata na choveshkata lichnost e azyt. Pyrvijat revoljucioner v sveta e azyt. Svobodata i demokratichnata ravnopravnost mezhdru lichnostite e naj-sykrovenata syshtnost na azovete.”

V knjigata na Juraj pisheshe: “Svobodata na lichnostta e gospodstvo nad obstojateljstva i otnoshenijata, v koito chovek zhivee. Da bydesh svoboden oznachava da imash vyzmozhnost da dejstvash vyv vsichki oblasti na zhivota, da pravish izbor, da vzmash reshenija syznatelno, po svoja volja, syobrazno s uslovijata na neshtata i otnoshenijata v obshtestvoto. Da bydesh svoboden oznachava da otgovarjash za svoite postypki. Svobodata na otdelnija chovek ne mozhe da byde svoboda izvyn obshtestvoto.”

I po-natatyk:

“Vseki, kojto narushi takava svoboda, unishtozhava visshite mezhduazovi otnoshenija na otdelnite lichnosti, chlenove na dadeno obshtestvo. Otdelnata epoha syzdava svoi jarki otlichitelni cherti na lichnostta, no za vsjaka epoha e naj-harakterno tova, che izvyn azovija stremezh za ustanovjavane na demokratichno-ravnopravni razumni otnoshenija, lichnostta se gubi kato takava, t.e. tja e svyrzana edinstveno s progressa na chovechestvoto. Vypreki tova, ne mozhe da se tvyrdi, che chovek ot predishna epoha, propagandirasht hristijanstvoto, ne e lichnost. Kato krasnorechiv primer za lichnost ot feodalizma mozhe da posluži Konstantin-Kiril Filosof, makar i provyzglasen ot cyrkvata za svetec.

Kogato obshtata tendencija v povedenieto na dadena lichnost se nasochi po linija, protivorechashta na progressa, t.e. antiazova linija, to togava predpaznata reakcija na lichnostta e samounishtozhenieto j. Choveshkata istorija e pylna s takiva tragedii, izraz na slozhnoto i protivorechivo razvitie na choveshkata lichnost.

Znaem, che vseki chovek se razlichava po svojstvata na haraktera si, po umstvenoto si razvitie, temperamenta, darovanijata, po vyzrastta si, pola si, njakoj mozhe formalno da

dobavi: i spored nacionalnata si i rasova prinadlezhnost. I ot vseki chovek mozhe da se izgradi lichnost (ako ne mu byde vyzdejstvovano s antiazovimi sredstva), koeto e osnova za obedinienieto na cjaloto chovechestvo, a po-kysno i na vkljuchvaneto mu vyv vseobshtija kosmicheski razum.

Zatova, lishavaneto dori i na edna lichnost ot svoboda predstavljava prestyplenie ot mashtab ne tolkova lesen za vyzpriemane, naj-veche ot tezi, koito go izvyrshvat.”

Ne naprazno citirah tozi otkys ot knigata na Juraj. Sled kato negovite protivnici izgubiha tyrpenie, koeto po nachalo pochti lipsva na antilichnostite, ili na nelichnostite, kakto shtete gi narichajte, zapochnaha da dejstvovat. No v stranata na Juraj vse pak lipsvaha naj-blagoprijatni uslovija za preki antiazovii akcii, zatova razbrahte kak postypiha s Juraj. A sega vi stana jasno i zashto.

Kogato popadna v edinichnata kilija, oblicovana otvsjakyde, s edin-edinstven prozorec na samija visok tavan, Juraj razbra, che njama da e lesno bjagstvoto mu ottuk. Shte kazhete: Kak pyk izvednyzh mu hrumna za bjagstvo? Tova e estestvenata misyl, kojato se nabljudava u lichnostite, sled kato e posegnato vyrhu svobodata im. Dejstvieto sled reshenieto se izpylnjava v razlichen srok (nezavisimo ot krajnija rezultat). To zavisi ot azovite osobenosti, koito vsyshtnost sa individualizirashti za dadena lichnost.

A Juraj ne obichashe da dejstva neobmisleno, makar che ne obichashe i da chaka mnogo. Poznavame malko i negovija temperament na chovek, izrasyl pod juzhnoto subtropichno slynce, na brega na moreto – na volja. Predstavete si, che i vas vi zatvorjat syvsem nespravedlivo (obektivno vzeto, makar che subektivno v povecheto sluchai, ili pone s malki izkljuchenija, vinagi e nespravedlivo). I vsichko – izvinyjavajte, che prekaljavam, no tova ne moga da go prenebregna – se sluchva v razgara na onazi morska prolet. S chista syvest shte ja nareka fantastichna. Vie zapochvate da se

prozjavate nad knjigata, zashtoto ja chetete vecher, uz na spokojstvie. Zabravili ste i ugovorkata, kojato napravihme v nachaloto, che mozhetе da si izbirate i dumi, i izrazi za zamestvane na tezi, koito ne vi haesvat. Segа s oshte pogoljam risk vi predlagam da promenite i sjuzheta. Ako njakoj e po-darovit ot men (koeto e ne samo vyzmozhno, no i napylnо sigurno), mozhe da napishe neshto ako ne genialno, to pone s ime, zasluhavashto mjasto v svetovnata klasika. Mislja, che Juraj Acej shte ostane ne samo v obshtestvenata istorija na chovechestvoto, a i v kulturnata. Za nego samija njama absolutno syshtestvuvane na dveve pootdelno. Samijat toj pishe oshte v samoto nachalo na vtora glava ot knjigata si: “Ako postavjate neshto v ramka, vednaga si pomislete za tretija zakon na Njuton, ako ne ste zapoznati po-dobre s progresivnata filosofija. Az pyk moga da vi kazha samo: materijata e vyv vechno dvizhenie, t.e. samite ramki sa podvizhni. A shto e otnasja do tretija zakon, to znajte, che ramkite njama da udyrzhat na protivodejstvieto, koeto vsyshtnost se okazva ot dveve strani. Te njama da udyrzhat ili na ednoto, ili na drugoto. I shte narushat naj-malko vynshnata si forma, ako ne celostta si.” Spomnjajte si i natatyk tozi otkys ot knjigata na Juraj. Njakoj, ako iska, mozhe da si go zapomni i naizust, no ne mu preporychvam; ako e lichnost, znachi azovete mu imat grizhata za takiva sentencii. Juraj ne naprazno kazva: “Azyt e protiv dogmite, receptite, ramkite i vsjakakyv drug vid predpisaniya i napytstvija, do koito toj stiga po estestven pyt, nerjadko predi samoto antiazovo vtylpjavane na takiva podobni.”

Segа razbirate negovoto nastroenie v bezizhodicata na kilijata. Sred cyftjashtata prolet i buntuvashtite se azove.

“Chovek trjabva da byde osvoboden ot vsjakakyv vid predrazsydyci, dori i tova da mu poprechi v zhivota” – se kazva na edno mjasto v knjigata na Juraj. A kakvo e predrazsydyk? Otgovoryt shte namerite pak v syshtata kniga:

“Predrazsydykyt granichi sys samoubijstvoto. Ima dva vida sjurvival (folkloristichen termin, oznachavasht “prezhivelica”, tuk – v smisyl na “otzhivelica”). Edinijat e poleznata tradicija na chovechestvoto, a drugijat – predrazsydykyt. Znachi, predstavete si edna kupchina pjasyk, kojato vi izglezhda napyлно homogenna, t.e., ne e za presjavane, no ako vzemete edno sito, sled presjavaneto v nego shte ostanat mnogo kamycheta. Imenno te sa predrazsydykyt.

Mnogo hora, koito vse oshte sa pod dosta silno antiazovo vyzdejstvie, ne mogat da razberat, che poleznijat opit ili tradicija njamat nishto obshto s predrazsydycite. Edna lichnost, nezavisimo ot epohata, ne strada ot gibelni predrazsydyci, no edva v nashata epoha, blagodarenie na visshata socialna revoljucija, e vyzmoznno i nalezhashto vsjaka lichnost da se osvobodi napyлно ot predrazsydycite, koito mozhem da prichislim syvsem svobodno kym antiazovite sredstva.

Predrazsydycite ne biva da se smesvat sys suetata i tshteslavieto na horata. I ednite, i drugite imat obshti dopirni tochki, no ne se pokrivat.

Ne sym v systojanie da opisha i izredja vsichki predrazsydyci, da gi vkljucha v njakakyv indeks. Ima i po-golemi, i po-malki, dori drebni, predrazsydyci, njamashti ednakvo antiazovo vyzdejstvie, no po-malkite rastat i progresivno zastrashavat lichnostta. Kato primer za goljam predrazsydyk e nevjarvaneto v syshtestvuvaneto na azovete. Njakoj pita: “Dobre, kakvo sa azovete?” Az otgovarjam:

“Materija”. Drugijat kazva: “E, hajde togava mi gi pokazhi.” Otvryshtam: “Te ne mogat da se vizhdat.” Nevernikyt: “Ha-ha! Kak mozhe da sa materialni, a da ne se vizhdat?!” Az: “Elektricheskoto pole mozhe li da se vidi? Gravitacionnoto? Magnitnoto?” Mylchanie. Pak az: “I azovete sa, obrazno kazano, pole, izlychvano ot razumnata materija, vsledstvie na procesite, izvyrshvani v neja.” Nevernikyt mi otvryshta grubo i trosnato: “Gluposti!” i izchezva. Toj ne e povjarval, njama i da povjarva v obektivnata istina. Otrovnoto seme na predrazsydyka otdavna e pokylnalo i veche e pusnalo v nego dylboki koreni.

Primer za dreben predrazsydyk: “Zashto ne krystihte deteto si na djadoto?” No znaete dobre, che tova mozhe da dovede i do strashen konflikt.

Ne iskam poveche da govorja za tova.”

A horata, koito bjaha zatvorili Juraj, stradaha ot razlichni predraszdydyci. Kato se pochne ot naj-malkite, za koito e trudno da se kazhe kakvo sa, i se stigne do naj-golemite, koito pyk predizvikvat drugi trudnosti pri opredeljaneto im. A znaem, che vsjako opredelenie e uslovno. Mozhe da ima sravnitelno naj-izcherpatelno, ili pyk obratno – naj-nepylno opredelenie na njakakvo ponjatie. No absolutno pylno, obektivno poglednato, ne e nito edno nauchno opredelenie. To ne mozhe da ni dade vsichko za dadeno javlenie, kato go izcherpi dokraj.

I taka, Juraj beshe sred mnogo neblagoprijatni uslovija.

Vednaga v glavata mu zapochnaha da se izrezhdat naj-razlichni planove za bjagstvo.

Ako zapochneshe da kreshti i nadzirateljat-sanitar go chueshe, shtjaha da se vturnat vytre oshte pone dvama-trima i otnovo da mu navlekat usmiritelna riza.

Syshtijat rezultat – ako zapochneshe da blyska, no njamashe po kakvo. Vsichko beshe s meka izkustvena oblicovka.

Da se izmykne prez prozoreca na tavana – syshto beshe nevyzmozchno – beshe visoko dori i za chovek s ryst 2,50 m.

Krevat njamashe. Absolutno nikakyv predmet ne se namirashe v тази dupka. Nishto. Samo toj – bezpomoshthen fizicheski. No...

No ne i azovo.

Sled pyrvoto svivane, azovete izvednyzh usiliha dejnostta si.

Juraj se sysredotochi.

Dori i Sritja beshe usetila tova, makar i njakak smytно.

Sanitarjat ot otdelenieto, v koeto beshe Juraj izvednyzh pochuvstva neshto kato nespokojstvo. Toj imashe

neunishtozheni azove, koito usetiha blizostta na drugi, izkljuchitelno moshtni.

Nespokojstvoto na dezurnija sanitar se uvelichavashe. Hvana go pyrvo jad na nachalnicite mu. Dori i samijat toj ne znaeshe za kakvo.

Sled izvestno vreme zapochna da proverjava prez otvori na vratite kak sa pacientite.

Shtom stigma do Juraj nespokojstvoto mu se uvelichi. Sanitarjat ne znaeshe dali tova e symnenie za neshto neredno ili prosto e ot umora, vyzmozhna v tozi kysen chas.

Otnachalo pomisli, che ima neshto symnitelno v spokojstviето na Juraj, kojto beshe sednal v sredata na kilijata.

V tozi moment azovete zapochnaha da dejstvat.

Juraj, usetil che go nabljudavat, premina kym bezumno smel plan.

Napravi chelna stojka, a sled tova se izpravi na ryce i zapochna da hodi iz kilijata, kato ritashe s krak prozorchetto na shpionkata. Tova se povtore deset pyti, a prez cjaloto vreme sanitarjat nabljudavashe, stavashe vse po-ozadachen.

Na edinajsetija pyt Juraj ritna dosta silno prozorchetto, no tozi pyt s toka na obuvkata si. I uspjа – schupi go, koeto predizvika momentalnata reakcija na poveche jadosanija, otkolkoto smajan sanitar. Toj vryhletja v kilijata, kato smjatashe, che shte se spravi sam s Juraj.

No vyobshte ne beshe predvidil.

Ot syshtata poza – stojasht na ryce – Juraj mu nanese silen ritnik v liceto, sled tova se nameri otgore mu, a sled chasti ot sekundata sanitarjat beshe v bezsyznanie.

Kljuchovete sa v rycete na Juraj. Toj zakljuchva kilijata, v kojato ostavja sanitarja, bez prestilka, lezhasht kato zaspal.

Sled tova pytjat na begleca vodi kym tymnite ulici na pokrajninite, kydeto beshe zatvoryt mu.

Izliza dosta lesno prez tjasnata vynshna vrata, na kojato njama nikakvo prepjatstvie.

Vdishva dylboko svezhija noshten vyzduh. Uhanijata na proletta mu vryshtat spomenite.

Toj e tam – na stadiona, a kym nego sa nasocheni tymnite dula. Petnistite halati postepenno blednejat. Na tjahno mjasto toj vizhda ogromnata tylpa na ploshtada. Ne tylpa, a more, zhivo kato syvest.

Juraj krachi byrzo.

Prestilkata na sanitarja izchezva v kofa za smet.

Do razsymvane ima vreme, no polunosht e minalo.

Juraj e v neizvestna svoboda.

A tova e uzhasno.

Za vseki, kojto njama azovata sila na Juraj Acej.

Predstavjam si, che njakoj ot vas me pita: “Koj e ljubimijat ti geroj, ako ne vzemem pred vid Juraj?”

Vizhte kakvo. Az njamam edin opredelen ljubim geroj. No ne che ne znam kakyv da byde ili che se dvoumja, Syvsem, syvsem ne! Ot istoricheskite lichnosti naj-goljamo vpechatlenie sa mi napravili Vasil Levski i kapitan Petko vojvoda. Dosta knigi sym izchel, za da si izbera samo edin-edinstven geroj ot tjah. Bih si izbral, da rechem, kapitan Nemo.

Juraj Acej sychetava v sebe si kachestvata i na trimata. Njama da gi izrezhdam. Ako ne znaete koj e kapitan Petko vojvoda, otidete vyv Varna, shte vidite pametnika mu pred kino “Trakija”. Za Levski ne e nuzhno da vi kazvam absolutno nishto. Ne obicham da hvalja njakogo, bilo toj i naj-velikija chovek. I vsichki izlishni naduti frazi za njakoj ne nosjat nikakva polza. Levski e Levski – i za men, i za naroda, i za cjaloto chovechestvo. A shto se otnasja do kapitan Nemo, to prochetete Zhul Vern. Toj e edin ot naj-ljubimite mi pisateli.

Juraj njama da bjaga kato geroj na prikljuchenski roman, minavajki prez kakvi li ne peripetii, ili prez prepjatsvija i prikljuchenija, ako shtete.

Toj njama da ubie pazachite si, njama da vodi prestrelka, njama da otvlicha koli, motocikleti, jahti, helikopteri, samoleti. Njama da skacha pri opasnost ot visoko v moreto. Njama da go presledvat s kucheta po petite. Njama da se vdigat pazitelite na reda.. Njama da migat sinite svetlini i njama da vijat sirenite. Spokojnijat syn na krajmorskija grad, po-spokoen ot vsjakoga, njama da byde narushen ot sumatohata na presledvaneto. Njama da se sluchi absolutno nishto, ot koeto da se raztuptjat ot naprezhenie syrcata vi, da se zadyhate ot chetene i redovete da se plyzgat edin sled drug neusetno pred pogleda vi. Preduprezhdavam vi ne zashtoto se strahuvam ot nedovolstvoto vi – az si znam, che to nepremenno shte se vyzbudi, vie obichate naprezhenieto. Pyk i tova ne e koj znae kakvo predpazvane ot neshto. Na Juraj ne mozheshe da mu se sluchi nishto, sled kato beshe izbjagal ot psihiatrijata. Oficialno vlastta ne go presledvashe i ot nejnite uniformeni paziteli toj njamashe zashto da se pazi, da vyrvi prilepen do ogradi i steni po tymnite ulici, da pretichva prez osvetenite mesta, da se oglezhda na vsichki strani i plaho da nadzyrta zad yglite. Vsichko tova beshe izlishno.

Juraj vyrveshe spokojno kym doma si.

Ako popitate Juraj kakvi sa horata – drebnavi li sa ili sa zlobni, ili sa podli, ili sa pyk obratno – bezkrajno dobri, toj shte vi otgovori: “Vsichko zavisi ot azovete. Harakteryt na vseki chovek e pod izkljuchitelno vyzejstvie ili na azovete, ili, ako te lipsvat ili sa slabi i potisnati – pod vlijanie na bezazovi systojanija... V zavisimost ot azovata sila, harakteryt e poveche ili po-malko ustojchiv na antiazovi vlijanija.”

Na vas mogat da vi stanat jasni vsichki projavi na horata, ako vzemete pred vid trudnite uslovija, pri koito se otvarja pyt za bezprepjatstveno ustanovjavane na mezhduazovi otnoshenija.

1980-1981 g.